

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis

In Quatuor Partes Distributæ

In qua de Incarnatione Verbi & Mysteriis vitæ Christi, nec non de Sacramentis in genere & singulis in specie succinctè & dilucidè tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1675

Disputatio III. De Ministro & Subjecto Sacramentorum novæ Legis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72963](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72963)

DISPUTATIO TERTIA.

De Ministro & Subjecto Sacramentorum novae Legis.

QUAESTIO I.

Quis sit validus Minister Sacramentorum novae Legis?

1. 1. est validus minister, quem Christus designavit.

Dico I. Certum est illum omnem & solum esse ministrum validum, quem Christus in sua institutione designavit: nam sicut efficacia, sic & ministerium Sacramentorum dependet à Christi institutione nobis per Scripturam & Ecclesiae traditionem declarata. Deinde minister est velut instrumentum Christi, in cuius nomine & virtute ipsè Sacramenta & gratiam confert: ergo solus ille est minister, quem Christus ipse ad hoc assumpsit.

habuerunt. Fortè tamen effectus Ordinis non per Sacramentum, sed per aliam actionem angelicam & intellectualem fuit collatus; ut insinuat Nisephorus dicens: Intellectuali modo consecrarunt. Quidquid sit, si ali- quod sacramentale ministerium à bonis Angelis constaret esse perfectum, non esset reiterandum. Prou Michael Archangelus prohibuit Episcopo dedicare Ecclesiam suam in monte Gargano, asserens eam à se fuisse dedicatam. Dum namque constat fuisse bonos Angelos, praesumendum est, potestatem eis à Deo factam esse. Secus est de malis Angelis, ut rectè D. Thomas q. 64. art. 7. Scorius dist. 6. q. 1. n. 2. Quàmvis Deo volente & cogente etiam posset malus Angelus per sonos humanae voci similes v. g. baptizare.

Quorum boni esse sciantur, ministerium non foret revocandum in dubium.

Quòd dictum est de Angelis, etiam dicendum est de anima separata, et si retineat characterem v. g. sacerdotii: quia anima non est homo.

De anima bus separatis idem est, quod de Angelis.

Verùm aliqualis controversia est, an Beatus reassumpto corpore, non quidem mortali (sic enim fieret viator, adeoque cessaret quaestio seu ratio de valore dubitandi) sed glorioso, haberet hanc potestatem ordinariam. Plures negant. Sed affirmat D. Thomas sup. ad 2. Suarez & alii.

4. Beatus in corpore reassumpto, si mortale sit, esset in dubio minister ordinarius.

In hac re in primis non foret dubitandum de valore Sacramenti, quod constaret esse ab huiusmodi Sancto collatum, immo et si ab anima separata hominis sancti foret collatum: nam utique id non fieret sine potestate, vel commissione, saltem speciali.

An autem Beato in corpore glorioso competat potestas ordinaria, uti viatori, ministrandi Sacramenta, tenet esse planè incertum. Nam posset potestas ista à Christo esse restricta ad solos viatores, quibus sicut locutus. Nec incongruè, ut sicut soli viatores sunt suscipientes, sic & soli essent ordinarii Sacramentorum ministri. Ad quod etiam solet adduci illud Jacobi 5. Inducat Presbyteros Ecclesiae.

An similiter, si in corpore glorioso, est planè incertum.

Hæc tamen non urgent sic factum esse. Nam quidem fuit data potestas hominibus dum erant viatores, qui etiam soli ordinariè ministrant; non sequitur tamen, quod potestas, iis semel data non perseveret tali casu, sed restricta sit simpliciter ad statum viatoris. Non mirum quoque, quòd Apostolus Jacobus moneat infirmum ut inducat Presbyteros Ecclesiae: qui enim alii possent humanitè reperiri? Non negat tamen, quin si divinitus adesset is, de quo quaestio, validè assumeretur, veluti Presbyter ab Ecclesia ordinatus, et si de facto

5. Congruentia pro parte negativa sunt inefficaces.

Dixi, ordinarii ministri: nam extraordinariè potest à Deo committi ministerium Sacramentorum. Sic testè Nisephorus lib. 11. hist. 1. 20. S. Amphilochius ab Angelis fuit ordinatus in Episcopum, quam ordinationem alii Episcopi postea ratam

3. Expectatio ordinarii ministerii.

non sit membrum Ecclesie militantis, uti neque est excommunicatus, similiter nec infidelis seu paganus, qui insuper non est quoque Ecclesie subditus, & tamen valide baptizat. Ut proinde nec recte quispiam probe intantum ex hoc, quod Deus ministerium Sacramentorum quoad valorem restrinxerit ad subditos Ecclesie.

Partem quoque affirmativam non satis probat, quod character maneat in Beatis: nam etiam manet in damnatis: immo & in animabus Beatorum separatis. Denique manet in his ad ornatum & signum potestatis preterite ac ministeriorum probe factorum: ideoque manebit etiam post diem iudicii, ad quem tamen potestas consecrandi & Sacramenta conficiendi est saltem restricta. Quocirca hæc modicæ utilitatis controversia in sua est incertitudine relinquenda.

6. Dico III. Præter Baptismum & Matrimonium non habet quilibet homo etiam baptizatus potestatem ministrandi Sacramenta, sed is solum, qui juxta Christi institutionem ritè est ab Ecclesia ordinatus. Patet aperte ex definitione *Trid. sess. 7. can. 10. contra Lutherum*; cujus futilia argumenta soluta videri possunt apud *Bellarminum* & alios Auctores. Patet etiam ex perpetuo usu Ecclesie & *Florentino* assignante certos quosdam Sacramentorum ministros. Denique in Republica bene ordinata (qualis indubiè est Ecclesia) est distinctio functionum ac officiorum: non enim omnes sunt duces, sed alii præfunt, & alii subsunt.

Dico IV. Infantes & amentes excluduntur etiam à ministerio Sacramentorum, defectu moralis intentionis; quæ juxta dicenda requiritur, & in carentibus usu rationis non reperitur. Similiter muti nullum Sacramentum possunt ministrare, excepto Matrimonio: cum cætera perfici debeant verbis striè dictis.

Hæc tamen intellige de administratione Sacramenti, prout involvit ejusdem consecrationem: quemadmodum omnia conficiendo ministrantur, excepta Eucharistia, quæ est permanens, ideoque consecratione seu consecratione supposita potest à stultis & quibuscumque aliis, etiam dæmonibus, valide administrari sive applicari. Et hoc modo leguntur Angeli interdum Eucharistiam distribuisse; prout contigisse *S. Bonaventuræ*, refertur in ejus vita.

QUÆSTIO II.

An Fides vel Probitas requiratur in Ministro ad valorem Sacramenti?

8. **F**IDEM esse necessariam, adeoque defectu illius baptizatos ab Hæreticis esse rebaptizandos, primò docuit *Agrippinus E-*

piscopus Carthaginensis. Eundem errorem acriter defendit martyr *Cyprianus* successor *Agrippini*, etiam (ut aperte colligitur ex *Cypriano Ep. 72. ad Iubaianum*) non immediatus, cum multis Episcopis Africanis, & in quodam Concilio Provinciali definitum, teste *Hieronymo Dialogo contra Luciferianos*, ut idcirco fortasse ab *Eusebio*, & clariùs à *Nephorophoro* dicatur esse erroris auctor. Quem postea resuscitarunt *Donatistæ* (ut patet ex libris *Augustini*, quos contra eosdem conscripsit), adentes etiam peccatum ministrari impedire valorem Sacramenti, ut significat *Aug. l. 2. contra Ep. Parmeniani c. 10. & l. 2. contra Cresconium Grammaticum c. 28.* & alibi. Postmodum hæretici dicti Apostolici ac *Pauperes de Lugduno* nec non *Joannes Vices*, etiam docuerunt fidem & probitatem esse in ministro necessariam: immo existimavit *Wiccles* (teste *Waldensi lib. 5. five Tom. 2. de Sacram. c. 14.*) reprobos seu præcitos non conficere valide Sacramenta.

Sed contrarium est certum de fide; modo hæreticus minister aut improbus nihil omittat quod est de substantia Sacramenti. Patet ex *Concilio Carthaginensi l. can. 1. Constantiensi sess. 8. Trid. sess. 7. can. 12. de Sacram. in gen. & can. 4. de Baptismo*. Idem constat ex *Concilio Nicæno can. 19.* ubi de solis Paulianistis statuitur, ut conversi baptizentur in forma Ecclesie, quæ ii non utebantur. Ideoque *can. 8.* id non imponit *Novarianis* utpote legitime etiam extra Ecclesiam baptizatis. Quod proinde distinctè expressit *Innocentius I. Ep. 22. c. 5.* & refertur c. *Paulianista l. 9. c. 1.*

Patet etiam ex constanti & antiquissima Ecclesie traditione; quam *Stephanus Papa* potissimum urgebat rescribens *Cypriano*: *Nihil innovetur, nisi quod traditum est.* Quam saluberrimam consuetudinem docet *Aug. l. 2. de Baptismo c. 7.* ex Apostolica traditione venire: sicut multa non inveniuntur in litteris eorum, neque in Conciliis posteriorum, & tamen quia per universam custodiuntur Ecclesiam, non nisi ab ipsis tradita, & commendata creduntur. Eandem veritatem docent Patres, præsertim *Hieronymus*, & *Augustinus* in libris contra *Donatistas* & signanter *l. 2. contra Epist. Parmeniani*. Quapropter credendum non incongruenter est, quod uti cæteri Episcopi Africani (teste *Hieronymo Dialogo contra Luciferianos*) sic etiam ipse *Cyprianus* errorem suum ante mortem correxerit, & fortasse suppressum sit ab eis qui hoc errore nimium delectati sunt; juxta *Aug. Ep. 48. versus finem*, aut si quid haberet purgandum, passionis falce ultimâ fuerit sublarum sive purgatum, inquit *ibidem* & *l. de unico Baptismo contra Petilianum c. 13.* Nam certum est (ut docet idem *Aug. l. 1. de Baptismo c. 18.*) *Cyprianum* non fuisse docturum suum errorem, qui eoque humanus fuerat, neque destruens unitatem, si vidisset definitionem Concilii plenarii, scilicet Nicæni, de quo *Hieronymus*

Similiter & alia pro parte affirmativa.

Non omnis etiam fidelis est legitimus seu validus minister quorumlibet Sacramentorum.

Infantes & amentes nullum possunt consecrare Sacramentum. Muti vero solum Matrimonium.

Distributio tamen seu applicatio Eucharistia ab his fieri potest valide.

Fidem in ministro re-

Quaest. II. An Fides, vel Probitas requiratur in Ministro &c. 117

supra circa finem dicitur: Synodus quoque Nicæna omnes hereticos suscepit, exceptis Pauli Samosatensis discipulis; id est, ceterorum Baptismum approbavit, non tamen Paulianistarum, qui legitimam formam non utebantur.

10. Probatur eadem veritas ratione, quia ministri Sacramentorum operantur tanquam instrumenta Christi, ac velut dispensatores nomine ejusdem, opusque, quod agunt, ex se sanctum est; unde non debuit valor Sacramenti gratiæ ex opere operato collativi ac nomine Christi collati, à fide vel sanctitate ministri dependere: *Quid enim tibi facit malus minister, ubi bonus est Dominus? quidve impedit malitiosus præco, ubi benevolus est Judex?* inquit Aug. Tract. 5. in Joan. sub med. Ubi adducit similitudinem aquæ transeuntis per canalem lapideum, in quo etsi non fructificet eò quod lapideus sit, tamen prodest hortis ad quos transit. Sic igitur Sacramentum etsi non proficit infideli aut malo ministro, tamen prodest suscipienti bene disposito.

Secundò, quia Christus alioquin non bene consulisset Ecclesiæ suæ unice dilectæ, requirens conditionem tot perplexitatibus obnoxiam.

Tertiò, quia characterem (quem peccator retinet; cum semel ordinatus, post lapsum non iterum ordinetur) inseparabiliter in hac vita comitatur potestas valide conficiendi Sacramentum. Denique cum ministerium Sacramentorum, non tam bonum ministerium, quam suscipientium respiciat, non debuit ab illius bonitate dependere; ut etiam patet in prophetia, gratia sanctorum, & aliis gratis gratis datis, ad aliorum bonum.

11. Obijciunt I. Pelagius Papa c. Schisma 24. q. 1. dicens: Non est Christi corpus, quod Schismaticus conficit. Resp. Pontificem velle, quod Sacerdos schismaticus non conficiat Christi corpus, quatenus hoc significat corpus Christi mysticum, scilicet Ecclesiam, ac membrorum illius inter se & cum capite unitatem, à qua Schismaticus est divisus; ut patet ex contextu & discursu Pontificis.

Obijciuntur II. varii Patres, qui dicunt Sacramenta ab hæreticis collata polluere, potius, quam mundare. Resp. mentem Patrum esse manifestam pro Catholica veritate. Itaque similibus loquendi modis docent, Sacramenta ejusmodi, etsi valida, inquinare plerumque adultos defectu dispositionis, qui regulariter peccant suscipiendo ab hæreticis Sacramenta, vel loquuntur de hæreticis, qui non adhibent materiam vel formam debitam; Vel qui non erant legitime ordinati, quales videntur fuisse hæretici Apostolici, contra quos agit Bernardus serm. 66. in Cant. qui proinde non habebant potestatem conficiendi corpus & sanguinem Christi. Subinde etiam per fidem, quam requirunt, intelligunt intentionem operandi juxta Christi institutionem. Vide Herincæ Sum. Theol. Pars IV.

Alanum lib. de Sacram. in gen. cap. 53.

Obijciunt III. Nemo dat, quod non habet: ergo requiritur in ministro sanctitas, ut eam per Sacramenta conferat. Resp. posse aliquem causaliter seu instrumentaliter conferre sanctitatem, quam non habet in se formaliter, sic æger medicus potest sanare aliquem infirmum adhibendo pharmacum sanativum. Et saltem id potest fieri Deo ordinante; de cujus ordinatione in præsentem constat.

Ex dictis hæc quaestione nascitur dubium, an vel quomodo S. Cyprianus cum suis Collegis & Antecessoribus sit excusandus ab hæresi; præsertim cum S. Cyprianus repugnaverit sententiæ S. Stephani Papæ: item S. Cornelii prædecessoris, qui etiam hanc ob rem coegerat Concilium Episcoporum ac Sacerdotum Italiæ, ut ex Eusebio refert Bellarminus l. 2. de Concil. auctor. c. 5. Nihilominus Resp. certum esse ex communi consensu Ecclesiæ ac Patrum, S. Cyprianum (idem est de aliis) esse excusandum ab hæresi, eò quod doctrinam suam animosius quidem, non tamen pertinaciter, sed salva unione cum Ecclesia tueretur; ut proinde nec ipse à se dissidentes haberet pro hæreticis; neque ab his baptizatos rebaptizaret. Secus quoad Donatistas, qui etiam post definitionem Concilii Generalis fuerunt in errore pertinaces. Et quamvis S. Stephanus oppositum velut traditionem Ecclesiasticam Cypriano rescripisset, necdum tamen determinaverat velut articulum fidei, sed contra Cyprianum agebat allegando auctoritatem traditionis; quam ipsius sententiæ non putabat adversari. Quanti alioquin fecerit traditionem Ecclesiæ Cyprianus, constat ex Ep. 74. ad Pompeium. Quod etiam noluerit definitioni Ecclesiæ Catholice adversari, sed ejus fidem in omnibus sequi, constat ex Ep. 71. ad Quintum. Quare in Concilio Africano non voluit quoque suam doctrinam haberi pro articulo fidei, sed potius declaravit velle se retinere unitatem cum cæteris. Unde ex proposito videtur consummata rei definitio reservata Concilio plenario, cui aliter sentientes possent quoque personaliter adesse.

QUÆSTIO III.

An requiratur certa intentio in Ministro ad valorem Sacramenti?

TRIPLICITER potest versari intentio ministri circa actionem sacramentalem. Primò, ut minister intendat solum exercere actionem externam physicè & materialiter spectatam, v.g. applicationem aquæ ad corpus, & pronuntiationem verborum, prout sunt actiones physicæ, absque

12. Excusandus omnino est ab hæresi S. Cyprianus.

Objectione satisfacta.

13. Intentio alia versatur circa actiones exteriores materialiter spectatas.

que respectu ad intentionem faciendi illas, prout sunt sacræ vel à Christo institutæ, aut ab Ecclesia frequentatæ.

Secundò, ut minister intendat etiam actionem exercere tamquam Sacramentum, saltem in confuso seu implicite, quatenus intendit facere, quod Christus instituit, quod vera Ecclesia facit, quod Christiani faciunt, quod Episcopos, aut Sacerdotes Catholicos vidit facientes &c.

Tertiò, ut minister insuper intendat per illas actiones tamquam à Christo institutas conferre effectum spirituales, ad quem sunt ordinatæ, v. g. gratiam, remissionem peccatorum, characterem &c.

Prima intentio etiam requiritur ab ipsis hæreticis, qui volunt illam quoque sufficere: ut patet ex *art. 12. Lutheri* damnato à *Leone X.* Idemque senserunt *Calvinus & Kemnitius*, ut refert *Bellarmin. l. 1. de Sacram. in gen. c. 27.* qui proinde docent Baptismum v. g. esse validum hoc ipso, quòd ipsæ actiones externæ materialiter exercentur à ministro, etsi hic agat joco aut irrisoriè.

Secundam nihilominus intentionem ad valorem Sacramenti insuper esse necessariam docent communissimè Doctores Catholici. Quod etsi à priori omnino efficaciter probari nequeat, certum tamen esse debet ex institutione Christi nobis per Ecclesiam revelatâ. Nam *Florentinum in decreto de Armenis* definit in ministro requiri intentionem faciendi quod facit Ecclesia. Similiter hanc saltem intentionem requiri, contra errorem Sectariorum supra relatum definit *Trid. sess. 7. can. 11.* Et *sess. 14. c. 5.* docet absolutionem esse nullam, si Sacerdoti animus seriò agendi & verè absolvendi desit. Et *can. 9.* definit non valere absolutionem, si Sacerdos non seriò, sed joco absolvat.

Ex quibus manifestum est non sufficere etiam intentionem faciendi seriò actus externos materialiter spectatos, nisi adsit intentio conficiendi Sacramentum; talis enim non intendit facere quod facit Ecclesia, quæ non tantum fertur seriò in actum externum materiale, sed insuper intendit conficere Sacramentum. Deinde cum ista intentione ponendi actus externos potest consistere defectus seriò agendi, immo potest stare animus merè illudendi: quàmvis enim talis habeat animum ostendendi se seriò agere, verè tamen non vult seriò id agere, sed illudere. Similiter cum ista intentione stare potest defectus animi verè absolvendi, immo stare potest animus oppositus. Et tamen *Trid. c. 6. tit. ad valorem absolutionis* requirit in ministro animum verè absolvendi & seriò agendi.

Nec refert, quod *Tridentinum* in fine capituli addit: *Necis esset, nisi salutis suæ negligentissimus qui Sacerdotem joco se absolventem cognosceret. & non alium seriò agentem sedulo requireret.* Ex quibus verbis conicere potest (juxta

Palavicinum l. 12. Histor. Trid. c. 10. n. 34. quis ea legerit, haud esse expunctam sententiam *Catharini*, & aliorum Theologorum (quam operose conatur defendere inter recentiores Scriptores *Joannes Marius Scribonius disp. de Sacram. in gen. q. 6.* & præsertim *quæst. 7.*) opinantium sufficere voluntatem faciendi omnia externa, quæ facit Ecclesia, per exteriorem speciem hominis seriò agentis, etsi internus animus desit, si absit jocus, quem Sacramentum suscipiens cognoscere possit. Verùm ex his verbis id minime conicere possum: quippe quæ salutis negligentiam arguunt in cognoscente jocosum ministri, esto univèrsim invalidantem: eò quòd ob. planè incognitum non possit quis adeo negligentiam argui. Alioquin ex Concilii sententiis satis redarguta est opposita sententia, quæ post *Tridentinum* præsertim censetur à multis improbabilis.

Quam etiam ipsè *Palavicinus l. 9. c. 6.* falsam existimat: tum ex natura donationum & concessionum, præsertim cum earum executio spectat ad illum, cui ex se patet interioris voluntatis defectus; prout in præfenti spectat ad Deum, gratiæ & characteris auctorem, qui corda scrutatur. Tum arguendo pro quibusdam Sacramentis (de ceteris est eadem ratio) ex Scriptura. Nam ministris Sacramenti Pœnitentiæ dictum est: *Quorum remisistis peccata, remittuntur eis;* non censetur autem remittere, qui verba sine remittendi voluntate pronuntiat. Et clarius in extrema unctione *Jacobus Apostolus* requirit sacerdotis preces, quæ sine dubio intentionem orandi Deumque alloquendi requirunt. Ita *Palavicinus*, alioquin de liberando, tum hic, tum alibi, *Catharino* à censura Concilii sollicitus; cujus doctrinam ab omnibus commendari scilicet *Palavicinus legati die 16. Octob. 1546.* rogantes proinde Pontificem, ut Magistrum sui Palatii morderet, ab inferenda *Catharino* molestia, occasione cujusdam litterariæ controversiæ inter utrumque exortæ, desisteret. Quæ tamen Epistola dudum ante sessionem 7. & 14. scripta fuerat; ubi de intentione necessaria actum est. Neque doctrinæ aut etiam vitæ singularis commendatio obstat, quin in variis de certitudine gratiæ, duplici ordine prædestinatorum, ac in præfenti materia noscatur à sensu communi declinasse *Catharinus*, atque esto non difertè damnatus fuerit à Concilio, ex sententiis tamen Concilii efficaciter per consecutiones quasdam redargui queat.

Confirmatur Communis doctrina: quia ex praxi Ecclesiæ constat posse ex pluribus hostiis unam solâ mente determinatam consecrari. Similiter pœnitens dubius sub conditione animo retentâ absolvi solet: ergo ratio Sacramenti non pendet à sola intentione ponendi actiones exteriores circa aliquam materiam, sed insuper ab intentione

Alia circa illas quatenus Sacramentales seu à Christo institutas,

Alia demique circa effectum.

14. Primam intentionem Hæretici putant sufficere ad valorem Sacramenti;

15. Sed requiritur à Catholicis secundam, faciendi scilicet quod Christus facit aut Ecclesia facit.

16. Ut non sufficiat externa seriositas juxta Tridentinum.

17. Etsi opposita Catharini sententiam ceteris excuset Palavicinus.

tionem conficiendi in illa Sacramentum.

Specialiter autem contra hæreticos confirmatur: quia actiones exteriores fieri possunt in comœdiis absque ulla Sacramenti collatione. Similiter qui in convivio legens Evangelium aut discurrens de facto Christi profert verba Consecrationis absque ulteriori intentione, non consecrat panes præfentes; & oppositum non est credibile. Item (quod etiam facit contra Catharinum) si quispiam nil sciens aut cogitans de Sacramento Baptismi lavaret prolem, eique bene precando simul diceret: *Ego te lavo in nomine Petri & Filii & Spiritus sancti*; is exteriorius serio agere vellet illam actionem quam facit Ecclesia; & tamen quis dicat eum valide baptizare? Intentio igitur faciendi quod facit Ecclesia, quam Tridentinum requisivit, amplius importat. Denique cum Christus instituerit Sacramenta tamquam ceremonias sacras suo nomine à ministro exercendas, conveniebat ministro intentionem ad illa ut talia ponenda concurrere; maxime cum alioquin actiones sacramentales ad varios usus sint indeterminatæ, adeoque per intentionem ad rationem Sacramenti determinandæ.

Objicitur I. Athanasius adhuc puer ad ludos exercendos baptizavit alios pueros; & tamen baptismus ille æstimatus est validus ab Alexandro Patriarcha. Alexandrino testibus Eusebio lib. 10. cap. 14. Nicephoro l. 8. c. 44. Rufino & aliis. Deinde Genesius miles, postea Martyr, volens coram Diocletiano Imperatore mysteria Christianorum in theatro deridenda exponere, joco Baptismum petiit & accepit juxta Martyrologium Romanum ad diem 25. Augusti: exinde tamen subito mutatus in virum alterum Christianam fidem mox est professus: ergo doctrina Catholicorum non subsistit. Resp. Neg. Conf. nam Athanasius adhuc puer baptizavit quidem pueros ad ludum & recreationem; interim tamen intendit verè facere, quod viderat Episcopum aut Presbyteros in Ecclesia facientes: pro ut natura puorum est, quoad possunt actiones seniorum imitari. Cujus rei signum est, quod solos Catechumenos baptizaverit; & re bene examinata constiterit omnia debite fuisse adhibita. Unde potest intentio esse cum ludo, eamque Episcopus superveniens inquisivit ac deprehendit. Vide D. Bonaventuram dist. 6. p. 2. in expof. textus dub. 4.

De S. Genesio Martyre controvertunt Doctores. Nam quidam asserunt cum Bellarmino Baptismum fuisse validum; eò quod primò quidem joco, postea autem serio fuerit petitus; & ex parte ministri, si fuerit verus Sacerdos (ut indicat *Ado in Martyrologio*) videatur non defuisse sincera intentio. Et quamvis Sacerdos non fuisset (ut circumstantiæ satis indicant) potuit tamen cum animo irridendi simul adfuisse voluntas fa-

ciendi quod faciunt Christiani, Deo mentem pravam in finem bonum ac miraculosum dirigente. Et his satis favet historia, prout refertur à *Vincenzio Bellovacensi in speculo historiali To. 4. l. 12. c. 104.* Aliis tamen apparet probabilius, non fuisse verum Baptismum, sed tantum representatione comicâ exhibitum, ideoque Genesium instar alterius Pauli, non vi Sacramenti, sed ex singulari Dei beneficio gratiâ divinâ præventum, fuisse conversum; & ex fidei Christianæ irritorè factum fuisse ejusdem præconem.

Objicitur II. *August. lib. 7. de Baptismo c. 53.* videtur docere Baptismum joco collatum esse validum, aut saltem de eo dubitat. Resp. S. Doctorem varia ibi quæsitâ proponere, an scilicet approbandum sit Baptisma collatum à non baptizato; an non obstat simulatio seu fallacia suscipientis, sive ea sit fallentis in Ecclesia vera aut putatitia, sive jocatis, uti in mimo: & (prætermittis aliis) si tam dans, quam accipiens in Catholica unitate fallaciter sive animo simulato agant, utrum hoc magis Baptisma sit acceptandum, quam in nimo, si is fideliter, subito commotus, accipiat; an vero quantum ad integritatem Sacramenti inter credentem in mimo, & irridentem in Ecclesia. De quibus cum nondum extaret declaratio Ecclesiæ, subdit dignam *Augustino* sententiam: *sed nobis tutum est, in ea non progredi temeritate sententiæ, quæ nullo in catholico regionali concilio cepta, nullo plenario concilio terminata sunt: id autem fiducia secure vocis asserere, quod..... universalis Ecclesiæ consensione roboratum est.* Subdit nihilominus suam inclinationem dicens: *Verumtamen si quis forte me in eo concilio constitutum..... urgeret, ut dicerem, quid ipse sentirem: si eo modo affectus essem, quo eram cum ista dicerem, nequaquam dubitarem habere eos Baptismum, qui ubicumque & à quibuscumque illud verbis Evangelicis consecratum, sine sua simulatione, & cum aliqua fide accepissent.* Ubi sub quibuscumque videri posset etiam comprehendere fallaciter dantes. Quemadmodum de fallaciter accipientibus in Ecclesia vera aut putatitia subdit: *Non dubito etiam illos habere Baptismum, qui quamvis fallaciter id accipiant, in Ecclesia tamen accipiunt, vel &c.* Unde de casu fallaciter tam dantis quam accipientis in Ecclesia, præmiserat: *Si postea prodatur, nemo repetit sed aut excommunicando puniuntur illa simulatio, aut penitendo sanantur.* Quod autem de fallaciter accipiente paulò ante arguerat: *Quid enim profit animus veraciter dantis fallaciter accipienti, non video; supposito valore intelligendum foret, quod non profit animæ quoad salutem, sed potius noceat peccaminosa fallacia.* Et quidem intelligendo nomine fallaciter dantis & accipientis, non eos qui fallaciter fingunt se habere intentionem, sed qui fingunt se sentire aut credere, quod verè non credunt, nil foret etiam post Ecclesiæ definitiones reprehendendum in hujusmodi assertione etiam ca-

21.

Explicatur mens Augustini circa necessitatem intentionis.

Ejus modum in ea non progredi temeritate sententiæ, quæ nullo in catholico regionali concilio cepta, nullo plenario concilio terminata sunt: id autem fiducia secure vocis asserere, quod..... universalis Ecclesiæ consensione roboratum est.

Confirmatur doctrina Catholica multis patribus.

Albanus pueros baptizavit.

Genesius de Baptismo collato in joco.

tegoricè statuenda. Secus, si sermo esset de fallacia sive simulatione ipsius intentionis. Vbi autem neque societas ulla esset ita credentium, neque ille qui acciperet ita crederet, sed potum ludicè & mimicè & joculariter ageretur, utrum approbandus esset Baptismus, qui sic daretur, divinum iudicium per alicujus revocationis oraculum ..... implorandum esse censerem inquit Augustinus, sollicitè rursus cavens præjudicium diligentioris inquisitionis vel majoris auctoritatis. Unde quid, quid sit, in quod propenderit, aut de quo dubitaverit Augustinus, si Ecclesia tunc temporis istam difficultatem determinasset (prout fecere postmodum Florentinum & Tridentinum) cessasset omnis Augustini dubitatio. Cujus animi modestiam & submissionem sub Ecclesiae iudicio, si hæretici imitati fuissent, non utique tunicam inconstitutam sive Ecclesiam Christi tam foedè dilacerassent.

Ad constitutionem Hæreticorum.

22.

Non est par ratio de necessitate bonitatis & intentionis ministri.

Objicitur III. Si alia in ministro requiritur intentio, quam faciendi actum externum, semper de illa anxietates & dubia remanebunt, sicut de probitate ministri, quam idcirco diximus congruè à Christo non fuisse requisitam. Resp. non esse parem dubitandi rationem de probitate ministri, & de intentione ejusdem: illa enim est ardua, multisque periculis exposita, quæ sapius in ministris deficit, non raro de vitæ honestate parum sollicitis: intentio autem moraliter vix deesse potest, nisi minister esset omnino perversus & dæmoni devotus: hoc ipso enim quod vocatur ad Sacramentum ministrandum, aut officium suum vult facere, habet consensum aliquam intentionem, actualem aut virtuales, in actu (ut loquuntur) exercito, faciendi quod fideles petunt, aut quod Ecclesia facit; etsi non habeat adeo reflexam, & expressam intentionem faciendi quod Christus instituit, aut quod Ecclesia facit. Ob rarum autem intentionis defectum non debet censeri Christus instituisse Sacramenta, intentione non requisita: sicut non est censendus non requisivisse legitimam materiam & formam, etsi & hæ per malitiam ministri insciis adstantibus possent depravari. Adde ob specialem rationem omnino debuisse seu congruisse intentionem requiri, per quam videlicet actiones physicae indeterminatae ad esse seu rationem Sacramenti determinarentur.

23.

Deum sup- plere gratia Sacramenti involuntariè defectu intentionis collati. Quidam dixerunt;

Sed cum ex prædictis satis constet, necessariam esse intentionem jam explicatam, adhuc dubitari posset, an si Sacramentum sine intentione celebratum, non valeat in facitione Sacramenti, Deus saltem non suppleat occultum defectum intentionis per suam misericordiam, non quoad characterem, sed quoad gratiam? Plures namque gravissimi Scholastici sic existimaverunt. Inter cæteros D. Thomas variis locis apud Dicastillo *disp. 3. dub. 5. n. 46. & 52.* & inclinât D. Bonaventura

ra 4. dist. 6. p. 2. art. 2. q. 1. in fine, censens id incertum; neque etiam asserens id semper fieri. Immo *d. 4. p. 2. in expos. textus dub. 4.* absolute respondet: Dicendum, quod nullus parvulus salvatur, nisi virtute Sacramenti, quantum est de lege communi. Idem probabile censet Valensius *d. 3. q. 5. pu. 3.* & alii. Quare parvulus cum tali defectu baptizatus juxta hanc sententiam salvaretur.

Sed communis hoc tempore doctrina (quam Nonnulli certam censent) contradicit. Et merito: cum Scriptura universali- ter asserat *Joan. 3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto, non potest introire in regnum Dei*; deficiente autem intentione verè non subsistat Baptismus, adeoque nec per illum renatus fit parvulus. Porro *noli credere, noli dicere, noli docere infantes, antequam baptizentur morte præventos, pervenire posse ad originalium indulgentiam peccatorum, si vis esse Catholicus*, ait August. *lib. 3. de anima & eius origine cap. 9.* Ex sola autem conjectura citra aliud fundamentum non licet facere exceptionem à generali locutione Scripturæ; uti facit doctrina opposita. Sicut ex divinæ misericordiæ pietate conjectare non licet contra planas & generales Scripturas, quod Deus in peccato morientes de gratia speciali interdum salvet, non se satis disponentes justificet &c. Et inhærendo eadem materiæ; quidni similiter conjectare liceret, quod summus Sacerdos ex sua misericordia suppleat, quando minister occultè formam vitiat, aut solus sciens baptizate id renuat, aut non satis tempèstive potest adhiberi Baptismus etiam ex parte?

Ex quo pariter constat nullatenus posse admitti, quod post D. Thomam sensit Jacobus de Grassus & alii apud Henriquez, ut refert Dicastillo *Tr. 2. disp. 1. dub. 6.* Deum supplere Baptismum, si puer moriatur formâ inchoatâ, sed necdum substantialiter completâ. Et à fortiori non subsistere, quod Cajetanus *q. 68. art. 2.* putavit eos, qui baptizari nequeunt, posse salvari fide, aut oblatione parentum, sicut in Lege naturæ, vel benedictione aliquâ in nomine Trinitatis; quod *art. 11.* extendit etiam ad periclitantes in utero materno. Ita refert Dicastillo de Baptismo *disp. 1. dub. 13.*

De tertia intentione conferendi scilicet effectum Sacramenti, est recepta sententia, eam in ministro non requiri; eò quod effectus ex institutione divina annexus, etsi specialiter non intentus, immò etsi omnino incognitus, semper obice, necessariò consequatur intentionem & positionem Sacramenti: quod ponere, & effectum sic connexum separare, non est in potestate ministri. Quocirca intentio effectus etiam implicite involvitur in intentione Sacramenti, sive faciendi quod Christus instituit; adeoque eatenus est necessaria. Quod si quis omnino absolute non velle con- ferre

ferre effectum Sacramenti, supposita capacitate seu dispositione subjecti (indispositus enim non conicitur de facto gratia effectus, sed Sacramentum de se collativum illius) eo ipso deficeret aut retinebatur intentio faciendi Sacramentum, veluti incompossibilis cum ejusmodi voluntate. Fieri tamen potest & ordinari fieri putandum est, ut haeretici circa specialem effectum Sacramentorum errantes, puta quia illa gratiam vel characterem causare non credunt, valide conficiant Sacramenta; sive quia error iste speculativus sistit tantum in intellectu; sive quia etiam redundaret in voluntatem, quae ex tali errore nollet conferre gratiam aut characterem, tamen intentio haec in errore fundata sit saltem tacite conditionata, ac velut ex suppositione, quod Christus Sacramentum non instituerit cum tali effectu; cui proinde praevaleret intentio altera principalis, etsi generalis, quae, quidquid sit de opinione propria, absolute volunt etiam haeretici facere quod Christus intendit; utpote magis existimantes voluntatem Christi, quam suam, immo ideo voluntatem suam inclinantes ad non volendam productionem gratiae, quia judicant Christum ita voluisse. Quis insuper adeo insanus ut nollet facere, actum validum, quem revera vult facere? Idemque est de intentione, quae principaliter intendentes facere, quod Christus instituit, nollet facere quod faciunt Papistae, vel quod facit Ecclesia Romana; quae nimirum intentio similiter est ex suppositione, seu sub conditione, quod (ut putant) Papistae non faciant quod Christus instituit, quodve Romana Ecclesia non sit vera Ecclesia. Secus tamen esset, si foret ista intentio aequae absoluta: tunc enim ipsa elideret voluntatem faciendi quod Christus instituit, ut si absolute tantum vellent conficere Sacramentum non causativum gratiae, Eucharistiam quae non sit nisi figura corporis Christi &c.

QUESTIO IV.

Qualis Intentio in Ministro requiratur ad valorem Sacramenti?

INTENTIO alia est actualis, quam quis actu habet dum operatur; ut dum quis praesenti animo cum advertentia vult baptizare, & sic baptizat. Alia est virtualis, id est, volitio qua quis proposuit aliquid operari, quae virtute manet & in opus influit, seu vi cujus opus fit. Haec contingit, quando quis aliquid proposuit facere, & ex vi illius voluntatis compos mentis & rationis applicat se ad opus, & in opere progreditur, sed interim mente distrahitur; ut non ad-

vertat quid agat. Idque recte explicat Scotus dist. 6 q. 6 nu. 2. Alia denique habitualis, quae licet subinde confundatur cum intentione virtuali, proprie tamen ab illa distinguitur, nihilque est aliud, quam volitio praeterita non retractata, sed tamen interrupta, ut nec formaliter nec virtute amplius existat.

Difficillimum tamen est explicatu, an vel quid maneat in praesenti, ob quod actiones subsecuentes, v.g. ambulatio, locutio &c. fiant in virtute volitionis praeteritae. De quo quidquid dicatur, ad praxim indifferens est. Plurimi putant (& laet Scotus sup. num. 4, etiam non assertive procedat, sequiturque Arriaga d. 9. secti. 4. subsect. 2. & 3. ubi num. 30. dicit videri communissimam Sententiam) non requiri, ut actu perseveret aliqua intentio voluntatis, sive circa finem (quod apparet manifestum: cum homines in progressu actionum, v.g. alicuius discursus &c. saepe omnino de fine non cogitent, immo interdum adeo sint finis oblitii, ut ne studio videm possint eum in memoriam revocare) sive circa media seu ea quae sunt ad finem, quasi nempe postquam voluntas semel imperaverit potentiae inferiori, haec in sua actione naturaliter pergat. Quod etiam experientiae consonat: dum enim quis per horas ambulat, non semper actu cogitat, adeoque nec semper actu vult ambulationem, praesertim circa aliorum saepe objectorum meditationem occupatissimus seu distractissimus. Consonat etiam praxi, quae constat esse parvas hostias consecratis, quae in initio fuerunt in altari appositae, etsi tempore consecrationis sit Sacerdos harum profundissime oblitus, adeoque ne tenuem quidem circa illas attentionem aut volitionem habeat, sed cogitatio & intentio etiam actualis versetur circa hostiam majorem.

Alia tamen Sententia probabilis est, quam tenet Lugo, Dicastillo, qui refert Gabrielem, & varii Recentiores (nec est contra Scotum sup. tum quia non assertive procedit, tum quia forte solum voluit excludere actualem intentionem expressam & perfectam, quae vulgo actuali dicitur, & in principio actionis adhibetur) scilicet intentionem virtua-

28. Circa intentionem virtualementem est duplex opinio probabilis.

Prima assertive eam esse sine praesentia actu intellectus ad voluntatis.

29. Secunda assertive ipsam esse, quae actualem valde tenuem & remissam.

rio voluntatis, etiam tenui valde & remisso; ut proinde experientia negativa, electa sumpta ex eo, quod actus iste non advertatur, sit corrigenda per rationem. Ex quo etiam non placet sententia *Cominch* & quorundam requirentium permanentiam actus solum phantasiae & appetitus sensitivi: nam experientia non potius probat abesse actum voluntatis & intellectum quam phantasiae & appetitus. Hujus quoque operatio (si aliqua sit in praesenti necessaria) non sufficit ad directionem actuum ab arte intellectuali & ratione pendentium. Ut taceam, operante praesertim extra somnum phantasia, vix aut numquam otiosi partem intellectivam.

30. *Intentio deinde alia est absoluta, alia conditionata.*
Deinde intentio alia est absoluta, quam quis absolute & independentem a conditione vult aliquid facere: alia conditionata, quam aliquid volitur, non simpliciter, sed sub conditione; idque aliquando sub conditione de praeterito, aliquando sub conditione de praesenti, aliquando de futuro. His praemissis

31. *Ad valorem Sacramenti requiritur intentio saltem virtualis.*
DICO I. Etsi ad conficiendum Sacramenta intentio actualis sit optima; cum aptior nequeat excogitari: sufficit tamen intentio virtualis, ut certum est, & tenet consensus totius Ecclesiae, inquit *Suarez d. 13. sect. 3.* Ratio est: quia intentio virtualis sufficit ad operandum humano modo; sufficit quoque ad orationem, vota, contractus, eorumque valorem, ac meritum: ergo similiter ad consecrationem Sacramenti. Deinde non conveniebat Christum actuali intentioni valorem Sacramentorum stringere, ne fideles infinitis perplexitatibus, & Sacramenta infinitis exponeret sacrilegiis: quandoquidem actualem intentionem & continuam advertentiam semper adesse sit impossibile ob naturalem distractionem homini familiarem, & humani ingenii volubilitatem.

Nitendum tamen ad habendum actualem.
Adlaborandum tamen est, ut actualis intentio, quantum fieri potest, semper habeatur: maxime enim decet, ut in rebus divinis nobis animo simus praesentes, & mentem ad illas habeamus integram. Non quod requiratur actus elicitus reflexus, quo minister velit v. g. consecrare, distinctus ab ipso actu consecrationis; sed sufficit, quod intellectus actum consecrationis advertat, & voluntas potentiam executivam applicando eundem velit & approbet. Unde non est consulendum; ut quis lente continuo dicat ore vel mente: *Volo consecrare, volo baptizare* &c. (haec enim scrupulose reflexiones potius devotionem impediunt) sed ut homo sit sibi praesens animo, & attentè agat quod agit, ac de illo cogitet, non de extraneis; ut rectè notavit *Bellarmin. l. 1. de Sacram. in gen. c. 27.* & alii.

32. *Corollarium*
Ex conclusione sequitur, validè consecrare Sacerdotem, etsi toto missae tempore

distrahatur, qui ex intentione celebrandi vadit ad sacrificium, induit se vestibus sacris, & praesertim in continua serie actionum ex vi prioris intentionis procedentium usque ad missam completam perseverat. Idem est de illo, qui ex intentione absolvendi vadit ad sedem confessionalem quam diu manet & intentionem non revocat, etsi interea distrahatur. Secus est, si Sacerdos inter celebrandum aut in sede confessionali incidat in somnum aut in amentiam, & eadem pergat consecrare aut absolvere: ut docent omnes Theologi: dormiens enim vel amens non operatur humano modo; cum ne quidem inter homines negotia aut contractus sic peracti essent validi. Itaque omnino distractus adhuc potentias habet proximè expeditas ad liberè agendum, & censetur adhuc liberè ac humano modo agere in virtute intentionis praecedentis; non ita dormiens vel amens, qui organa seu potentias habet ita impeditas & ligatas, ut non possit iis actu uti humano modo vel pro nutu suo, ne quidem circa ullum aliud objectum. Eaque differentia faciliùs à quovis sentitur, & per propriam experientiam palpatur, quam per verba explicetur.

Ex qua ratione sequitur ebrium aut dormientem invalidè consecrare, uti & contractus inire; etsi praevidens se similia in ebrietate aut somno facere, se voluntarie ebrietate aut somnum componat: immo etiam si ex hoc fine id faciat, nempe ex intentione tunc consecrandi, quam consecrationem nunc velit valere quantum potest. Ita unanimiter Theologi: nam eadem consecratio in tali statu facta non est opus humanum, sed quasi brutale. Similiter locutio ebrii aut dormientis non est humana (qualis esse debet in ministro Sacramenti) non enim exprimit praesentem loquentis mentem, humanam scilicet (esto adit aliqua cognitio, etiam intellectualis in ebrio) cujus actu non est compos; ad quam tamen verba & signa sunt instituta. Denique contractus, vota &c. facta ab ebrio essent invalida: ergo similiter consecratio Sacramentorum.

Nec obstat *August. Tract. 5. in Joan.* ubi videtur asserere, quod ebrius validè possit conficere Sacramenta: non enim loquitur de ebrio, sed de ebrioso, quem, scilicet extra ebrietatem constitutum, docet, & certum est, validè conficere Sacramenta, sicut fornicarius aut aliis vitiiis deditos.

Non obstat item, quod facta in ebrietate imputentur in culpam, quando sunt praeviasa: nam ad hoc sufficit voluntarium indirectum & interpretativum sive in causa; si tamen verum sit, furta ejusmodi esse formaliter & secundum se peccaminosa, ac non potius vulgari denominatione, verè autem esse effectus peccati in positione causae completi, ut *P. 2. d. 5. quest. 10.* ostensum est. Requiritur

Qu. V. Qualis Intentio in Ministro requiratur ad valorem Sacri. 143

quiri porro ad consecrationem Sacramenti libertatem, saltem virtualem seu statum libertatis & usus rationis, ex præmissis satis constat.

35. Intentio moraliter voluntaria non sufficit ad valorem Sacramenti.

Dico II. Intentio merè habitualis conficiendi Sacramentum non sufficit ad illius valorem. Ita omnes Theologi. Ratio est: quia cum talis intentio nec actu nec virtute sive in effectu maneat, non potest moraliter influere in opus sacramentale, neque illud facere humanum. Confirmatur: quia sicut talis intentio non sufficit ut actionem faciat bonam; sic nec sufficit ut actio censetur sacramentalis & facta nomine Christi.

Cerrillanum.

Hinc si quis faceret propositum cras vel perendie celebrandi aut baptizandi, nihil efficeret, nisi intentionem interruptam renovaret: uti nec is, qui ante vel post recitationem præparatorum elicità intentione celebrandi, postea aliò vadit aut opus impertinens agit, nisi intentionem renovaret. Quamquam sit moraliter impossibile, ut homo sanæ mentis aut alicujus conscientia absque intentione actuali aut virtuali sacras vestes induat, ad altare accedat, & alia ad sacrificium pertinentia peragat.

36. Sæpius in rebus hinc inde ad opus pertinentem pariter.

Aliud est juxta plerosque Theologos (contradicente Vasquez & paucis aliis) de intentione applicandi fructum sacrificii, quam sufficit esse habitualem; aded ut sufficiat hodie seu ex nunc applicari fructum sacrificii, cras aut perendie offerendi, et si postea nihil amplius Sacerdos istius recorderetur; nam hæc intentio non est consecratoria sacrificii, adeoque non debet determinare actionem v. g. castitatem Sacerdotis ad esse potius Sacramenti aut sacrificii, quam ad alium finem, sed habet se instar donationis sub conditione quod cras v. g. Sacerdos sit sacrificaturus; quæ non retractata transit in absolutam, impletâ conditione. Prout patet in aliis oblationibus & donationibus. Sic enim validè applico alicui fructum laboris, cras in vinea præstandi, etsi amplius nihil cogitem, modo non retractem. Idem etiam confirmat communis sensus & praxis; cujus varii Theologi sunt testes.

37. Tandem ad opus pertinentem.

Nec obstat I. quod Sacerdos applicet sacrificium in persona Christi, aut saltem tamquam minister Christi: nam prius est saluum, eò quod in applicatione non representet personam Christi applicantis, sicut in consecratione representat personam Christi loquentis, dicens, *Hoc est corpus meum*. Posterius autem verum quidem est; attamen Sacerdos est etiam minister Christi, antequam consecratur, quia videlicet à Christo potestatem habet, non tantum consecrandi, sed etiam præsentis aut futuri sacrificii sui fructum donandi seu applicandi. Adde ipsum in consecratione (in qua utique est perfectissimè minister Christi) habitualiter applicare; quod sufficit.

Nec obstat II. quod applicans alteri sacrificium, illud pro eo offerat. Nam hoc solum laborat in æquivoco. Itaque applicando offert, id est, donat Sacerdos, futurum scilicet sacrificium, si fiat: sicut qui ex nunc daret alteri sua præmia à Rege sibi danda ob egregia facinora adhuc præstanda, diceretur alteri offerre sua facinora, etsi ea ex tunc nondum exerceret. Non offert autem pro tunc alteri sacrificium hoc sensu, quasi dum illud applicat seu donat, verè & formaliter exerceat officium sacrificantis.

38. Requiritur intentio absoluta, vel sub conditione de præterito, sic ut non valeat sub conditione de futuro collatum.

Dico III. Intentio conficiendi Sacramentum debet esse absoluta, aut sub conditione saltem de præterito vel præterito, quando ipsa conditio subest: tunc enim talis intentio æquivaleret absolutæ seu in absolutam transit. Non tamen sufficit conditio de futuro, juxta communem doctrinam Theologorum. Probatur: quia non perficitur Sacramentum, quando ponitur materia & forma: cum minister non intendat conficere illud pro tunc, sed pro tempore impletæ conditionis, quæ nondum impleta est: juxta communem enim hominum conceptum & modum procedendi, quando promissioni, donationi, similibusque actibus apponitur conditio de futuro, suspenditur actus usque ad eventum conditionis. Non etiam perficitur Sacramentum postea, quando conditio expletur: tunc enim amplius non existant materia & forma: non est autem in potestate ministri facere, ut Sacramentum sit, nisi quando est materia & forma. Adde formam consistere in verbis strictè dictis, qualia non sunt præterita verba, quæ impletâ demum conditione moraliter permanere censentur, & verbis præsentibus quoad effectus morales æquivalere.

Itaque invalidè baptizaret quis alterum sub conditione, quod numquam sit peccaturus mortaliter. Item invalidè absolveret sub conditione, quod poenitens sit restitutus rem alienam; etsi conditio verè foret implenda. Unde est peccatum mortale, in administratione Sacramenti addere conditionem de futuro: secus est, si conditio sit de præterito aut de præterito. Unde rationabili dubio existente potest quis sub simili conditione rebaptizari; ut patet ex praxi Ecclesiæ, & cap. 2. de Baptismo. Quævis nec hoc sine causa rationabili sit faciendum ob Sacramenti reverentiam: secluso enim rationabili dubio, conditio adjecta censetur impertinens ac moraliter velut non adjecta, ut notat Suarez to. 3. d. 31. sect. 6. Unde Catechismus Romanus tit. de Baptismo num. 43. Baptismum sub conditione repeti nunquam fas esse docet, nisi quando re diligenter perquisita dubium relinquitur, an Baptismus fuerit antea ritè collatus; clareque insinuat aliter id sine sacrilegio fieri non posse.

Exc.

39.
Excipitur
solum Ma-
trimonium.

Excipitur ab hac conclusione Matrimonium: quod validè initur sub conditione de futuro, & perficitur tam in ratione Sacramenti quam contractus tunc quando impletur conditio, sicut alii contractus quorum naturam matrimonium imitatur: corpora enim contractuum & consensus necdum retractatus (quæ sunt materia & forma matrimonii) moraliter censentur factis remanere usque ad eventum conditionis, ut patet à simili in aliis contractibus. Vide *Coninck q. 64. art. 8. num. 82. & seqq.*

40.

Cur potius
quam abso-
lutio, qua
est sententia
judicialis.

Dices: Etiam sententia judicialis potest ferri sub conditione de futuro: ergo pari jure liceret inferre dissolutionem sacramentalem quæ est sententia judicialis, posse hoc modo dari. Resp. Neg. Conseq. nam Christus contractum matrimonii noviter non instituit, sed dudum institutum reperit, solumque ad dignitatem Sacramenti elevavit, naturam contractus de cetero non immutando, sed in pristina conditione relinquendo: qui proinde etiam in reliquis sequitur conditionem contractuum, & ad instar illorum potest celebrari scripto vel nutu, secus quam cetera Sacramenta. Absolutionem verò sacramentalem Christus non reperit institutam, sed noviter instituit, prout voluit, voluit autem, ut valeret tunc, quando poneretur materia & forma, utque proferretur, non scripto, non in absentem (ut tamen aliæ sententiæ judiciales ferri solent) sed verbis & in præsentem: adeoque similiter ut non ferretur sub conditione de futuro suspensivâ valoris usque ad eventum conditionis, uti habet indubitatus omnium sensus. Quidquid non nemo modernus Theologus in contrarium disputet, dicens id speculative, etsi ob auctoritatem communem non practice probabile: contra quem fusè & merito agit *Lugo disp. 13. de Pœnit. sect. 5.* Ille verò pari jure disputare potuisset de Sacramento Ordinis, in quo confertur certa potestas, ex hoc, quod reliquæ donationes vel collationes potestatis sub simili conditione de futuro fieri possint.

41.
Valida con-
ferrentur
Sacramenta
sub conditio-
ne, si Deus
videat hoc
vel illud
futurum.

Utriusque
de præsentem.

Similiter
sub conditio-
ne de fu-
turo non

Dubitatur autem, an valerent cætera Sacramenta collata sub conditione, si Deus de facto videat hoc vel illud futurum v. g. poenitentem facturum esse restitutionem;posito quòd conditio subsit. Negant plures Doctores. Sed multò probabilius affirmat *Suarez, Præpositus* & alii passim; nec dubitat *Arriaga disp. 19. sect. 4. num. 37.* eò quòd ista conditio divinæ cognitionis, etsi terminativè pendens à re futura, verè sit de præsentem, & ponatur de facto subsistere. Idem dicendum censeo (nec dubitat *Arriaga supra*) si Sacramentum ministraretur sub conditione futurâ verè implendâ, non suspensivâ valoris: quia tunc verè ministrans non intendet valorem Sacramenti usque ad eventum conditionis suspendere (quod tamen est consuetum in similibus procedendi mo-

dis; & fieri supponebat conclusio) sed vellet Sacramentum ex nunc valere, quando applicat materiam & formam: nam ista futuritio est actus veritasque præfens; cum in præsentem verum sit, etiam ministro ignotum esse futurum illud, ad quod valor Sacramenti restringitur. Hujusmodi tamen administrationes essent sacrilegæ, sive quia valor Sacramenti est incertus apud Doctores, sive quia veritas conditionis ex natura sua à nobis non potest cognosci, adeoque tam Sacramentum, quam suscipiens exponitur periculo.

DICO IV. Intentio ministri necessariò ferri debet super materiam & formam determinatam. Est indubitatum apud omnes Theologos. Et patet ex formis Sacramentorum, *te baptizo, te absolvo, indulgeat tibi Deus, hoc est corpus meum &c.*

Unde nihilageret, qui habens duas hostias, tantum unam vellet consecrare, neutram determinando: uti nec is aliquem baptizaret, qui ex pluribus, quos proferendo formam Baptismi abluit aquâ, tantum unum intenderet baptizare, neminem in particulari determinando. In similibus enim casibus non operatur intentio circa omnes, ut patet: cumque ob indeterminationem illius non sit ratio, cur circa unam hostiam potius aut personam operetur, quam circa aliam, non operabitur circa ullam.

Similiter si minister Sacramenti limitet suam intentionem ad certam personam, invalidum erit Sacramentum, si subsit alia persona, v. g. si quis intenderet absolvere tantum Petrum, excludendo omnem aliam personam, tunc si confitens non esset Petrus, non absolveretur; quandoquidem intentio Confessarii ad illum non dirigitur.

In collatione tamen Sacramentorum intentio ministri ordinariè est, & (nisi gravis causa subsit) esse debet, absolvere personam præsentem seu confitentem, quæcumque illa sit: tunc enim absolvitur confitens, etsi Confessarius ex errore putet esse aliam personam. Nihilominus in Matrimonio, ob rationem peculiarem contractus tam onerosi, intentio magis determinatur ad certam personam: in quo proinde error personæ censetur substantialis; ut latius suo loco dicetur.

Similiter debet minister dirigere suam intentionem ad præsentem materiam; sic ut quando conficit v. g. Sacramentum Eucharistiæ: intendat consecrare quidquid habet ad consecrandum coram se, seu totum quod est coram ipso positum ut consecratur, non restringendo intentionem ad determinatum v. g. numerum hostiarum: tunc enim etsi sint plures aut aliæ quam putaverat, consecrat tamen illas quas habet coram se.

QUESTIO V.

An ad licitè ministrandæ Sacramenta requiratur jurisdictio & status gratiæ?

Rituale Pauli V. Tit. De iis que in Sacramento- confilii, non rum, administratione generaliter observanda sunt; præcepti.

non est tamen simpliciter necessarium; utpote nullo jure præscriptum, sed sufficit contritio juxta Doctores communiter. Idemque apertè supponit Rituale Romanum loco citato. Quòd si bonè fide putet Sacerdos se elicuisse contritionem, poterit à novo peccato mortali per istam bonam fidem excusari. Solùm obligatur Sacerdos existens in peccato mortali confiteri, priusquam celebret, ut patet ex Trid. sess. 13. c. 7. quantumvis contritionem elicuisset; idque non tam ratione consecrationis, quàm ratione sumptionis Eucharistiæ: hæc enim debet præcedere confessio, etiam in communione laicorum.

Probatum conclusio ex Rituale Romano Tit. cit. ubi de Sacerdotibus ex officio ministrantibus Sacramenta in malo statu dicitur: Impurè & indignè ea ministrantes in eterna mortis reatum incurrunt. Quo nil clariùs dici potuisset. Consonat etiam Aug. 1. 2. contra epist. Parmeniani c. 10. & refertur can. Omnia 1. q. 1. Omnia Sacramenta cum obsint indignè tractantibus, profunt tamen per eos dignè summentibus. Et can. Sciscitantibus fin. 15. q. 8. ubi ex Nicolao I. ad consulta Bulgarorum de adultero Eucharistiam ministrante dicitur: Mali bona administrando se tantummodo ledunt: cerea fax accensa sibi quidem detrimentum præstat, aliis verò lumen in tenebris administrat, & unde alius commodum exhibet, inde sibi dispendium præbet. Quibus accedit auctoritas Theologorum antiquorum & recentiorum unanimiter sic sentientium: à quibus sine solido fundamento videtur ex parte recedere Marchant To. 1. Tribun. Sacram. Tract. 2. Tit. 5. q. 1. & 2.

Rationem Conclusionis Quidam petunt ex sanctitate Sacramenti: Quidam ex consecratione ministri abutentis gratiâ pro his functionibus specialiter acceptâ: Quidam ex eo quòd minister non conformetur in sanctitate Sacramentorum auctori, ejus vices subit. Sed non omnino convincunt. Unde præcipuum hujus veritatis fundamentum desumi debet ex Sanctorum ac Doctorum auctoritate, qui citra dubium affirmant graviter adversari rationi naturali ac reverentiæ Deo debitæ, quòd Dei & Christi hostis permanens in statu tam indigno tractet res tam sacras, quibus Christi sanguis sive eius merita ac vera sanctitas suscipienti comunicatur à ministro subeunte vices Christi, & quidem tali, ut ad hoc magis ritè & dignè obeundum sit consecratus, ac specialem potestatem & sanctitatem acceperit: hæc enim simul saltem concurrentia judicant omnes sufficere ad peccatum mortale: quàmvis controvertant, an vel quid eorum seorsim sufficiat. Estque hoc sufficientissimum obligationis præfatæ indicium. Ut proinde sine causa aliò fugiat Poncius disp. 41. q. 9. n. 71. dicens: Re-

47. Necessitatè hanc status gratiæ trahit Rituale Romanum.

Consonant alia aucto- ritates.

48.

Et ratio, ut substans u- nantimi De- orum sensu sui.

44. Ad licitum ministrandum requiritur jurisdictio, præsertim in matrimonio.

45. De status gratiæ sub mortali in ministro ad id con- tinet.

46. Confessio in ministro mortali ratio præ- missa, est

46. Confessio in ministro mortali ratio præ- missa, est

funderem hanc obligationem in jus positivum significatum sufficienter per communem sensum Doctorum, consentiente Ecclesiâ, & confirmatum consuetudine communi omnium ministrorum Sacramentorum non laborantium ignorantia, qui omnes existimant se peccare, nisi ita se disponant, ut sint in statu gratiæ. Quod præterea effugium est ratione suæ novitatis suspectum, & quia ignorantiam veræ legis, ex qua hæc obligatio ab omnibus asserta nascitur, in torrente Theologorum supponit. Qui insuper indistinctè loquens de ministris, sive specialiter consecratis, sive non, falsum assumit: cum si desit consecratio, plures Doctores sentiant non committi peccatum mortale.

49.
Varia
Collaria.

Ex Conclusionem sequitur I. Sacerdotem consecrantem, absolventem, inungentem, Episcopum ordinantem, confirmantem, aut etiam simplicem Sacerdotem ex commissione Papæ idem in malo statu facientem peccare mortaliter contra Religionem: ibi enim concurrunt omnia superius posita. Idem est de Sacerdote aut Diacono ex commissione Sacerdotis in statu peccati mortalis baptizante: nam concurrunt Sacramenti sanctitas cum ministri consecratione.

50.
Non sufficit
sanctitas
Sacramenti
citra con-
secrationem
ministri ad
gravem obli-
gationem.

Si tamen ministri consecratio deesset, existimant plerique Doctores, contra Vasquez & alios (qui satis probabiliter docent oppositum) non sufficere solam Sacramenti sanctitatem ad peccatum mortale: aded ut si laicus in necessitate baptizaret non solemniter extra statum gratiæ, non peccaret mortaliter. Idem est de contrahentibus matrimonium in malo statu, in quantum sunt ministri istius Sacramenti; cum ad hoc non sint specialiter consecrati. Quàmvis juxta omnes peccent mortaliter, quatenus indignè Sacramentum suscipiunt & obicem gratiæ Sacramenti ponunt. De quo diligenter ab animarum Curatoribus sunt instruendi. Certius autem est, non peccare mortaliter Parochum, qui in malo statu assistit matrimonio & sponsis benedicit: hic enim non ministrat Sacramentum, sed assistit tamquam testis sive notarius publicus ex voluntate Ecclesiæ requisitus. Ratio erò, ob quam non sufficiat sola sanctitas Sacramenti, dari potest, quòd indubiè pejus agat malus minister, quando juncta est consecratio illius, & juxta omnes mortaliter; non satis autem constet ex communi consensu vel aliundè, quòd malitia sit mortalis, si consecratio ministri secludatur, & non potius ex hac demum juncta sanctitati Sacramenti consecratur obligatio gravis: quæ tamen sine urgenti fundamento non est adstruenda.

51.
Ex quo tam-
men non
bene infer-
tur Sacer-
dotem extra

Minus tamen placet, quod D. Thomas q. 64. a. 6. ad 3. Suarez d. 16. sect. 4. in fine. Præpositus & plurimi alii inferunt, non peccare mortaliter Sacerdotem vel Diaconum ex Sacerdotis commissione extra statum gra-

tiæ in necessitate baptizantem non solemniter, quasi dum non adhibentur solemnitates, non censetur in tali casu baptizare ex officio, sed solum instar alicujus laici ad occurrendam necessitati. Non placet, inordinationis ad baptizandum etiam non solemniter: solemnitas enim non est à Christo, sed ab institutione Ecclesiæ. Quare sicut tales peccant mortaliter, si baptizarent solemniter, aut Ecclesia non instituisset solennes Baptismi cæremonias; sic & modò peccant. Possent quidem in necessitate baptizare, quàmvis non forent consecrati: quandoquidem tamen jam sint consecrati, verè faciunt illud, ad quod sunt consecrati, & gratiam acceperunt, idèque etiam sunt in tali necessitate laicis præferendi. Hi è contrà non peccarent mortaliter baptizando solemniter ex concessione Ecclesiæ, etsi forent in malo statu, supposito quòd alioquin non sufficeret sanctitas sacramenti.

Sequitur II. Sacerdotem verius non peccare mortaliter audiendo in malo statu confessionem, modò habeat intentionem excitandi contritionem, illamque excitet, antequam impendat absolutionem. Sive quia confessio solum est pars integralis Sacramenti Penitentia, cujus essentia consistat proinde in sola absolutione, ut volunt Scotista; de quo in materia de Penitentia: sive quia tunc apponitur materia ab ipso penitente, qui cum pro tunc non debeat esse in statu gratiæ, consequenter in eo esse non obligatur Sacerdos, qui istam materiam quasi admittit, ac velut passivè se habet, non administrans Sacramentum ejusve materiam; propter quod posset absolvere, etsi præter intentionem audivisset peccata alicujus subito se accusantis & absolutionem petentis: sive quia absolutio existendi in statu gratiæ solum est pro tempore, quo perficitur Sacramentum, quod fit in absolutione. Ita Henríquez, Ingo, Diana, & alii passim contra Arriaga d. 20. n. 12. Contra quem specialiter facit, quòd cum contendat malitiam mortalem ministerii in malo statu refundi debere in solam sanctitatem Sacramenti, consequens videatur, etià ipsum confitentem velut ministrantem partem proximam Sacramenti debere esse in statu gratiæ, uti Sacerdotem audientem: quod tamen est absurdum.

Sequitur III. mortaliter peccare Sacerdotem, qui extra statum gratiæ dispensat Eucharistiam, etsi ab alio consecratam. Ita communis Doctorum contra Vasquez & varios Recentiores contrarium opinantes, eò quòd talis non conficiat Sacramentum, nec concurrat proximè tamquam minister Christi ad justificationem, uti in aliis Sacramentis, sed solum per motum localem applicatio activa passivis. Nihilominus tenendum est quòd diximus: quia verè admini-

strat

strat Sacramentum, & quidem omnium dignissimum, estque ad hoc specialiter consecratus. Deinde sustinet personam Christi (cui proprius est nos pascere corpore & sanguine suo) in munere augustissimo. Idem supponit *Rituale Pauli v. tit. cit.* ubi cum de ministrantibus Sacramenta indignè dixisset, eos, in aeterna mortis reatum incurrere; infra §. Ceterum manifestè indicat se etiam agere de administratione dispensatoriâ Eucharistiæ. De qua etiam agit postmodum titulo speciali, ubi in principio dicit, majorem præ aliis in hujus Sacramenti administratione (loquitur apertè de dispensatione) exigi reverentiam, ut sanctè tractetur. De qua similiter loquitur *Nicolaus Papa v. Scisitantibus 15. q. 8.* Idem est de Diacono in necessitate Eucharistiæ ministrante: quia est eadem ratio: cum Diaconus (ut patet ex ejus officio descripto in Pontificali) ad hoc quoque sit ordinatus, ut Sacramentum Eucharistiæ ex commissione Sacerdotis ministraret. Immo *Coninck* & alii passim existimant committi tot peccata mortalia, quot sunt homines quibus etiam sine interruptione distribuitur: eò quòd singulæ distributiones sint diversæ actiones terminatæ & completæ. Tametsi *Henricus, Tannus* quos citat & sequitur *Diana 1. p. Tract. 7. resolut. 41.* existimant esse solum unum peccatum.

Sacri est, de Eucharistiâ transferre, etiam cum eo populum benedicente.

54. Alii de Eucharistiâ in malo statu consecrante Eucharistiâ, Clericis, dicunt infirmum.

Sequitur IV. non esse mortale peccatum in malo statu elevare hostiam sacram à terra, transferre de loco ad locum, aut cum eodem benedicere populum: non enim est administratio Sacramenti.

Sequitur V. non peccare mortaliter Episcopum extra statum gratiæ benedicentem corporalia, consecrante calices aut Ecclesias, aut etiam conficentè sacrum Chrisma vel benedicentem oleum pro infirmis: quia etsi ad ista munia sit consecratus, non conficit tamen tunc vel administrat verum Sacramentum nomine Christi: quamquam in duobus postremis exemplis (de quibus *Lugo d. 8. n. 156.* & nonnulli alii sentiunt oppositum) conficiat materiâ remotam Sacramenti Confirmationis, & extremæ Unctionis: quam etiam conficit pinsens panem pro Eucharistiâ. Nec simile est, quod *Lugo* allegat de consecratione Eucharistiæ: illa enim est verè consecratio Sacramenti, & quidem augustissimi, quale est Eucharistiâ etiâ antè usum, seu antè quam applicetur. Immo ipse *Lugo* concedit applicationem seu distributionem Eucharistiæ in malo statu non esse mortalem; adeoque debet esse mortalis saltem consecratio in malo statu facta. Quòd autem non obstat præfatas personas esse ad id munus consecratas, ex eo confirmatur, quòd etiam Acolythi & ceteri Clerici minorum Ordinum sint consecrati ad munia ordinis correspondentis, v. g. ad ferendū cereos, quos tamè non est verosimile peccare mortaliter, si extra statū gratiæ sua munia exequantur.

Herincx Sum. Theol. Pars IV.

Sequitur VI. idem ob eandem rationem dicendum esse cum Doctoribus communis de Subdiacono canente in malo statu Epistolam, aut Diacono canente Evangelium & ministrante Sacerdoti. Quàmvis oppositum, de Diacono præsertim, multi existiment; cum hic ex sacra ordinatione valde propinquè concurrat ad tremendum illud sacrificium, etiam tenendo pedem calicis, & cum Sacerdote offerendo. Nihilominus irreverentia non videtur excedere latitudinem peccati venialis: quia isti verè non ministrant Sacramentum, Idque verum est, secluso scandalo & contemptu, etiam si sæpius fieret: quia nec multiplicatio venialium, nec voluntas plura venialia committendi facit mortale, nisi objecta coalescant: quod hic non fit: etsi Nonnulli contradicant. Quod autem interdum puniti divinitus legantur similes ministeria sua in malo statu obeunt, non probat novum mortale in ministeriis commissum esse. Verùm Deus justè punivit tunc morte extraordinariâ peccatum præexistens, etsi fortasse supplicium meritum non intulisset, nisi adjunctâ temeritate accedendi ad altare in illo statu: quam insuper etsi solum venialem, Deus poterat supplicio mortis corporalis punire.

55. Idem est de Subdiacono aut Diacono Sacerdoti sub missa solemnè ministrante in malo statu.

Sequitur VII. idem esse dicendum de concionante extra statum gratiæ, etsi Nonnulli aliter sentiant. Sciamen peccatum sit publicum, exinde natum est sequi grave scandalum in populo, adeoque gravis culpa in ejusmodi concionatore. Quod etiam locum habet in aliis functiones sacras obeuntibus cum scandalo. Quo secluso, laetè sæpè in illis in malo statu exercitis, præsertim absque pio motu aut aliquâ detestatione peccatorum, veniale peccatum, grave vel leve, juxta gravitatem & sanctitatem ipsius functionis: quia res sacræ tractandæ sunt sanctè & reverenter.

56. Item de concionante in malo statu; secluso scandalo.

Dices: *Gregorius IX. c. Questum, fin. De cohabit. Cleric.* generaliter dicit de ministris Ecclesiæ, quemlibet pro mortali peccato quoad seipsum esse suspensum. Et c. *Questum, fin. De tempor. ordin.* loquens de Sacerdotibus vel aliis Clericis, dicit monendos, ut existentes in peccato mortali abstineant, & sub interminatione divini judicii obrestandos, ut in testimonium suæ damnationis in susceptis etiam Ordinibus non ministrent. Unde sequi videtur, etiam Diaconum vel Subdiaconum in peccato mortali ministrantem peccare mortaliter.

57. Objectio petita ex Gregorio IX. c. Questum.

Resp. non posse sine absurdo hos Canones intelligi, prout jacent, generaliter de omnibus Clericis: ne alioquin etiam Acolythi ministrando, Lectores legendo, Ostiarii ostia aperiendo vel claudendo in malo statu, dicendi sint peccare mortaliter. Itaque prior Canon rectè accipitur de Clericis Sacerdotibus, qui quidem quoad se ipsos sunt suspensi pro quolibet peccato mortali, quan-

Responsio.

quantum ad officia Missæ, vel ministerium Sacramentorum, et si non debeant in officiis evitari.

58. In posteriore Canone per alios Clericos à Sacerdotibus distinctos possent intelligi Diaconi quoad functiones sacramentales, quæ eis ex delegatione competere possunt: vel tam illi, quam alii, quoad officia & ministeria, quibus annectitur susceptio Eucharistiæ; prout ministri altaris solebant sub missa solemniter de manu sacrificantis communicare. Vel sanè, si generalius loquatur Pontifex, ad summum dicit, eos peccare, non definiens, an mortaliter, dicens tamen eis cavendum ob timorem divini iudicii, & monendos ut in testimonium suæ damnationis abstineant, ne videlicet se ipsos coram Deo condemnent, non quidem de novo mortaliter peccando, sed profitendo sanctitatem, quam non habent, & tamen eos habere decet. Prout dicimus Religiosum malè viventem à sua veste Religiosa condemnari, & prout Apostolus ad Rom. 2. dicit condemnare se ipsos, qui alios iudicant, non quod necessariò peccent alios iudicando, sed quia ipsi eadem agunt, quæ in aliis iudicant seu condemnant. Ita Coninck & alii. Non rectè tamen addit Arriaga disp. 20. num. 10 Pontificem sic loqui de publicis peccatoribus propter scandalum: nam apertè Pontifex etiam notorietatem facti secludit in canone postèrius citato, de quo tamen tractabat Arriaga supra.

QUÆSTIO VI.

An liceat Sacramenta ministrare indignis?

59. *Ministrans Sacramenta indignis peccat mortaliter per se loquendo.*

R. Esp. negativè, adèd ut minister per se loquendo peccat mortaliter ministrando illa indignè accedentibus, quando eos sine gravi incommodo potest repellere. Est doctrina certa, omniumque consensu firmata. Et colligitur ex *Matth. 7. Nolite dare sanctum canibus. 1. ad Cor. 4. Hic jam queritur inter dispensatores, ut fidelis quis inveniat. Ratio est: quia minister ex natura rei obligatur Sacramenta tractare reverenter, & ministrare fideliter, cui utriusque notabiliter contravenit, qui ea immundis & indignis confert. Accedit universale præceptum charitatis, quo prohibemur alterius peccato cooperari; quod facit minister conferendo Sacramentum indignè suscipienti. Unde præter peccatum speciale contra reverentiam jure divino naturali debitam Sacramento, videtur committere peccatum mortale contra charitatem proximi, sive peccatum generale scandali; ut colligitur ex doctrina tradita de Scandalo parte 2. *Tract. 2. disp. 7. q. 9. §. 2.**

Advertendum autem equalitatem notitiæ de dignitate seu dispositione suscipientis relinqui serè iudicio prudentis ministri: attento quòd non requiratur æquè exacta in omnibus Sacramentis notitia: in absolute sacramentali requiritur exactior dispositionis notitia, cum ibi Sacerdos sit iudex. Similiter in Sacramento Ordinis: quod non dirigitur ad bonum privatum sed commune. In Baptismo etiam adultorum de fide ceterisque dispositionibus est inquirendum. In aliis autem præsumitur quis bonus, nisi constet contrarium.

Hinc est certa doctrina, illicitè præberi Sacramentum peccatori publico, sive petat publicè, sive privatim: & sive sit publicus per sententiam iudicis, sive notorietate facti. Nam publicus peccator re & publicè famà est canis; de quo proinde intelligitur illud *Matth. 7. Nolite dare sanctum canibus.* Idemque tradunt Patres in specie loquentes de Eucharistia; ut *Chrysostomus Hom. 83. in Matth. Cyprianus, Augustinus & alii; & Rituale Romanum Tit. de Sacramento Eucharistiæ*, ubi dicitur: *Arcenti autem sunt publicè indigni; quales sunt excommunicati, interdicti, manifesteque infames; ut meretrices, concubinarij, seneratores, magi, sortilegi, blasphemij, & alij eius generis publici peccatores: nisi de eorum poenitentia & emendatione constet, & publico scandalo prius satisfecerint.*

Unde patet publicæ meretrici, quam non constat deseruisse statum meretricium, serè de cuius conversione publicè non constat, non posse Eucharistiam in publicum ministrari, quantumvis in foro sacramentali foret absoluta: tum quia talis ad hujusmodi administrationem non habet jus, tum quia si foret scandalosum. Excipe articulum mortis, in quo, si privatim fieri non potuit administratio, necessitas extrema videtur prævalere scandalo, præsertim mox auferribili publicatione resipiscentiæ. Quando verò Sacramentum privatim petitur, sufficit præsentibus habere notitiam emendationis; immo interdum potest sufficere confessio cum absolutione: quia hæc ratio potest tolli scandalum. Quod neque subsequetur postea ex divulgatione, si spærter divulgatur emendatio. Quòd si denique ex sola poenitentis confessione Sacerdos noverit peccatum esse publicum, constat ex obligatione sigilli sacramentalis peccatorem etiam publicè petentem non posse repelli.

Si autem quæretur, quàm multis peccatum debeat esse notum, ut confectur notorium evidentiæ facti? Resp. non posse id certà regulà definiri, sed prudenti iudicio determinandam esse delicti publici notorietatem, attentis circumstantiis loci & personarum. Quare illud omnino dicendum vide-

videtur ita notorium, quod celebri loco fit, & in iis circumstantiis, quibus ad communem notitiam facile possit pervenire. Per accidens autem est, quod adstantes fortasse ignorent publicitatem delicti, sive status peccati: quia equidem peccator respectu horum jus ad famam verè amisit; quam etiam paulò post moraliter loquendo perdendam non debet Sacerdos Sacramenti administratione servare.

64. *An iusticiarius & alii passim etiam ad casum, quo de peccatore est publica eaque vehemens seu violenta suspicio, quæ scilicet probabili ratione deponi non potest, sive quæ nullam in contrarium habet seu admittit probationem: nam & hæc generat moralem certitudinem. Deinde ex admissione ejusmodi natum esset oriri scandalum; cui proinde ut occurratur, etsi non per modum pœnæ, posset negari Sacramentum, quo usque modo debito se purge?*

65. *Quòd si peccator sit occultus, tamen ministro constat ejus indignitas, ex notitia non-confessionali (secus est juxta plurimos Doctores, si constat tantum ex notitia confessionali, etsi Sacramentum petatur etiam privatim) debet repellì, si petat privatim, aut coram illis tantum, qui peccatum illius norunt: Si autem petat publicè, ita ut sine notabili infamia nequeat repellì, potest, immo debet ei Sacramentum præberi. Ita de Eucharistiæ Sacramento expressè tradit Rituale Romanum rit. de Sacramento Eucharistiæ, & communissimè Theologi. Idem colligitur ex perpetuo usu Ecclesiæ: immo ex factò ipsius Christi, qui Judam à communione Corporis & Sanguinis non repulit. Ex quo indubitatum esse debet, dari præceptum, sive juris naturæ, ut Varij putant, sive positivum ipsius Christi, ut putat Connick q. 86. a. 6. de non repellendo publicè occulto peccatore. Ratio est: quia tunc ob urgentem causam scilicet non infamandi proximum, censetur minister se habere permissivè ad peccatum proximi, consistens in susceptione, quæ secundum se est sancta, & solum mala ex voluntate suscipientis. Plura insuper, eaque gravia incommoda plerumque sequerentur: nam verè innocentes sæpè infamarentur ex aperto vel occulto odio aut imprudentiâ ministrorum: sæpè etiam cum timore accederent, timendo injustam infamationem: adstantes etiam perturbarentur: ministris denique gravissimum vel potius importabile in gumberet onus probandi alium rectè esse repulsurum. Non est itaque obligatio impediendi peccatum occulti peccatoris indignè sumentis & Sacramenti irreverentiam; adeoque manet obligatio juris naturalis non lædendi famam proximi, quem à Sacramento publicè repellendo minister ex se & positivè infamaret.*

Herinc Sum. Theol. Pars IV.

Nec obstat I. quòd potius consulendum videatur honori Christi & Sacramenti, quàm famæ occulti peccatoris, qui non verètur indignè accedere, quantumvis ad Sacramentum jus non habeat in tali statu constitutus. Nam hæc quidem sensu debet Minister præterire Christum sive Sacramentum, quòd ipsemet non possit irreverenter se gerere erga Sacramentum, ut famam proximi servet, sed potius servare debeat in se reverentiam Sacramenti, quàm famam proximi. Non tamen ita, ut possit positive alteri famam auferre, ad hoc ut ab altero etiam serveretur honor debitus Sacramento, quando in eo solum consistit honoris læsio, quòd alter peccet v. g. indignè communicando; sed potius debet hujusmodi irreverentia permitti: cum ut peccatum proximi impediatur, non liceat eum infamare; neque minus malum facere, ut gravius alterius evitetur. Quare nec licitum est occultum proximi peccatum detegere ad impediendum ejusdem perjurium; neque sigillum sacramentale, ut vitetur injuria Dei alioquin graviter offendendi.

66.

Quo sensu & prius consulendum honori Sacramenti, & quo famam proximi.

Non obstat II. quòd publicè petenti liceat negare Eucharistiam, quæ privatim scitur ad hoc peti; ut postea conculcetur. Nam in primis id non satis constat, & negatur à Poncio d. 4. n. 77. Et quàmvis admittatur, disparitas est, quòd locum ibi habeat læsio honoris seu contemptus Sacramenti in se, præscindendo quodammodò à peccato alterius; uti etiam si exponatur irridentium Ethnicis vel Hæreticis, projiciatur in lutum &c. adeoque denegare Sacramentum cum deteccionè injuriosi conatus, est defendere innocentem, & ab eo injuriam propulsare; quòd licitum est, etiam infamando eum qui se ad invadendum parat.

67.

An possit negari Eucharistia, quæ publicè petitur, animo occulto conculcandi.

Non obstat III. quòd enssem depositum nequeam reddere repenti illum, ut se vel alium occidat, etsi deberet iniquus animus ejus detegi. Nam dissimulato Assensum petiti negare sine gravissimo incommodo proprio) disparitas est, quòd indignè suscipiens Sacramentum sibi met non ceat in eo quòd suæ potestati subest, quòdque malum illud sit ei omnino voluntarium, evitabile & reparabile, jamque in animo completum, cui à ministro solum additur actio exterior secundum se honesta. Qui verò repetit enssem ut alteri noceat, id facit animò inferendi ei malum involuntarium, præsertim irreparabile, & à me impediibile: adeoque debet alter à me defendi, non obstante infamia nocitura, oriundà ex deteccionè pravi conatus. Idem serè est de eo, qui sibi vult nocere vitam eripiendo, quæ nullo modo subest ejus dominio. Adde his casibus ad summum detegi occultam voluntatem occidendi; quæ equidem dando gladium depositum non

68.

Cur potius detegi possit occultus animus petentis depositum gladium ad occidendum, etiam denegando gladium, quàm detegi peccatum publicè petentis Sacramentum.

occultabitur, sed occisione dein secuta maxime fiet manifesta, & aliunde etiam ipsi occidenti gravia damna evenient.

69.
An possit
indignè
communica-
turo dari
hostia non
consecrata.

Non obstat IV. quod Sacerdos videatur aliter posse consulere, tum famæ peccatoris occulti, tum irreverentiæ Sacramenti, præbendo videlicet hostiam non consecratam publicè accedenti, ne sacrilegè recipiat consecratam; saltem quando adest conventio Sacerdotis communicaturi super hac re. Nè etsi nonnulli admittant id fieri posse, communis tamen sententia negat esse licitum: esset enim fictio ista valde periculosa & execranda, quâ præberetur hostia non consecrata, moraliter loquendo ab ipso sumente vel ab adstantibus adoranda. Sicut si quis populo publicè in processione aut aliàs exhiberet adorandam hostiam non consecratam, aut venerandas reliquias alicujus damnati tamquam certi alicujus Sancti. Unde esset periculum morale idololatriæ quasi exterioris, & superstitio quædam falsi cultus. Itaque *falsa sunt abicienda remedia, quæ veris sunt periculis graviora*, ut respondet Innocentius III. c. De homine de Celebrat. missar. interrogatus de casu, etsi non per omnia simili, quo Sacerdos peccati conscius non valens ob necessitatem omittere sacram (quando debuisset saltem conteri) non consecrabat, sed de cetero, ut populo satisfaceret, missam se celebrare fingebat. Quare nec ipse Christus hac simulatione circa Judam sacrilegè communicatum usus est, nobis præbens exemplum, quid in casu simili agere debeamus.

70.
Non potest
Sacramentū
dari ad
purgationē
criminis.

Petes, an liceat Eucharistiam dare vel sumere ad purgandam suspicionem criminis? Resp. negativè cum D. Thoma & Theologis communiter, si fiat eâ intentione, ut si sumens sit crimini obnoxius, Deus præter naturæ ordinem edat manifestæ unctionis signum; si autem sumenti nihil mali accidat, habeatur declaratus innocens. Hoc namque esset tentare Deum: cum Eucharistia nec ex natura rei nec ex divina promissione sit medium conveniens ad manifestationem occulti delicti. Unde etiam alii non ab similes purgationis modi per ferrum candens aut aquam ferventem sunt à Pontificibus reprobati c. *Consuluisse* 2. q. 5. & alibi sæpè.

71.
Respondetur
ad decretū
Concilii
Vormati-
ensis, quod
salem pur-
gationem
videtur
indicare.

Nec obstat Concilium Wormatiense (& refertur c. *Sæpè contingit*, & c. *Si Episcopo* 2. q. 5.) quod suspectis de crimine indicit celebrationem vel sumptionem Eucharistiæ ad purgationem: nam in primis Concilium istud non fuit generale, neque ab Ecclesia approbatum: immo si (quod Plures existimant) agat de purgatione superius expositâ, est per Pontifices reprobatum, dum similes purgationes condemnant, tamquam superstitiosas. Nihilominus cum Joanne majore rectius dicitur Concilium loqui de purgatione per Sacramentum, quæ fiebat per modum juramenti, ut sumptione illius tam-

quam juramento execratorio veritas eliceretur: sicut passim suspectis de crimine offertur juramentum. Neque illud juxta omnes est ex natura rei illicitum: quamquam modus ille purgationis sit cositrariâ Ecclesiæ consuetudine abrogatus, immo juxta varios Doctores iudicibus prohibitus, adeoque non facile ab eis practicandus. Quamquam justa de causa non videatur illicitum assumere illum saltem ex libera suiisque voluntate, exemplo Gregorii VII. in testimonium innocentie sumentis Eucharistiam coram Henrico IV. idem facere detrectante, ut refert Baronius ad annum Christi 1077.

Quæ de Sacramento non ministrando peccatori publico, non negando peccatori occulto publicè petenti, dicta sunt, etiam in specie plerumque proponi soleant de Sacramento Eucharistiæ, tamen cum proportione locum habent etiam in aliis Sacramentis, Baptismo scilicet, Confirmatione & unctione extrema. In Sacramento autem Penitentiae locum non habet publica petitio seu repullâ; sed in foro illius secreto Sacerdos veluti iudex obligatur sine delectu alio, quos ex allegatis & probatis repererit indispositos non admittere, quos repererit dispositos non repellere.

De Sacramento Ordinis habet recepta satis doctrina repellendum esse indignum, si in publico petat, si in occulto, sic ut Ordinario etiam ex scientia secreta sit hæc in parte procedendum, v. g. irregulari occulto negenda Ordinatio. Ratio est: quia Sacramentum Ordinis non est pro omnibus, quasi quisque ad illud jus prætereendere valeat, uti ad Eucharistiam, sed delectus ordinandorum est penes rectores Ecclesiæ, qui debent huic prospicere (prout sui Ecclesiis utile aut necessarium viderint) de officialibus & ministris idoneis, adeoque ex officio tenentur de qualitate ordinandorum inquirere. Quare offerentes se ad Ordines subjiciuntur inquisitioni seu examini Ecclesiæ de eorum qualitate & idoneitate, sicut præsentantes sese ad officia Reipublicæ. Unde inquisitionem de natalibus, moribus &c. etiam publicè in Ecclesiis, proposito Ordinandi nomine faciendam, præscribit *Trid. sess. 23. c. 5. de Reform.* & rursus c. 7. statuit examen esse desuper instante jam ordinatione faciendum à personis per Episcopum designatis, ultra Archidiaconum, cui de jure competit scrutinium seu examen. Hæc tamen videntur intelligenda de indignitate, quâ quis reddatur idoneus seu indignus ad ipsum statum. Loquendo tamen de sola indignitate ad ipsum Ordinis Sacramentum quâ tale, proveniente ex hoc præcisè, quod accedens sit occultè in malo statu, mihi non ita constat, quod idcirco persona alioquin omnino idonea posset cum publica infamia repelli. Similiter si is qui publicè Ordines

petit, ad illos jus prætere posse ratione tituli, v. g. beneficii vel dignitatis obtentæ, existimat *Lugo d. 8. sect. 12. n. 194.* & alii talem non posse repelli arg. c. *Ex tenore de tempor. ordinat. ubi Gloja idem indicat.*

Ad Sacramentum Matrimonii quod attinet, constat ipsos contrahentes, qui sunt ministri Sacramenti matrimonii posse contrahere, sic ut publicè non possit repelli compar ob peccatum occultum. Immo juxta Doctores passim id fieri nequit, etsi peccatum sit publicum. Quod probat *Lugo sup. sect. 14. n. 226.* ex eo, quod nullus injiciat scrupulum personis Catholicis, quasi non possint licitè contrahere cum existente in malo statu. Deinde quod nullus Theologus obliget virginem ad negandum matrimonii consensum sponso, quamdiu est in statu peccati; sed potius ex usu omnium fidelium constat obligationem se disponendi relinquere privatæ cujuslibet contrahentium conscientie. Immo Pontifex interdum dispensat ut Catholicus contrahat cum Hæretica. Idemque in variis antiquis Conciliis concessum fuit, quando Hæreticus Concilium conversionem: istis autem casibus supponebatur ille contracturus matrimonium in malo statu.

His equidem non obstantibus dubitare nequeo, quin saltem lege charitatis teneatur quis partem admonere quantum commodè potest, si speretur fructus, ut se dignè disponat. Immo hoc ipsum omnino exigit reverentia Sacramenti, cujus sanctitas exigit, ut non ministretur indigno, à quocumque ministratur. Prout etiam patet in Baptismo, quem in necessitate etiam femina, etsi non ex officio speciali licitè ministrat, non tamen indigno. Quare si non adfit specialis causa contrahendi cum tali, & ministrandi eidem Sacramentum matrimonii; non video, qualiter id faciens possit excusari à peccato mortali. Neque plus intendit *Præpositus q. 7. de Impedimentis matrimonii dub. 24.* addens cautè conditionem, si fuerit justa causa; seu, si interfit contrahere cum tali. Quam limitationem fortè etiam alii non negarent.

Nihilominus ordinariè contrahenti interfit contrahere determinatè cum tali persona, sic ut ob causam justæ utilitatis aut necessitatis plerumque excusetur à peccato ministrandi Sacramentum matrimonii indigno. Eaque causâ subsistente id verum est, etsi alter sit excommunicatus toleratus. Nam post *Concilium Constantiense* censura specialiter non obstat, quò minus possit innocens tali communicare, etiam in sacris. Cooperat autem ad peccatum alterius in malo statu Sacramentum suscipientis est communis quoad alios peccatores non excommunicatos: ob utilitatem enim contractus cum tali celebrandi censetur se habere permisivè ad indignam alterius susceptio-

nem, quam possit alter vitare, si vellet.

Ex quibus à fortiori patet, posse tunc parochum hujusmodi matrimonio assistere, sicut unus contrahentium potest alteri in malo statu existenti ministrare: quàmvis similiter lege charitatis deberet contrahentes priùs à statu peccati agerere, si commodè possit. Estque de parocho adhuc minor difficultas; eò quod non sit minister Sacramenti matrimonii, sed tantum assistens instar notarii seu testis publici ipsi contractui quò tali: publicus autem notarius vel judex contractui alioquin legitimo auctoritatem sui muneris non denegat, etsi partes contractum ineundo ex sua malitia peccent.

Si tamen subesset in contrahere volentibus aliquod impedimentum ipsius contractus matrimonialis, distinctum videlicet ab indignitate consistente in hoc, quod contracturi sunt in malo statu, deberet parochus juxta receptam Doctorum sententiam non assistere, sed potius impedimentum Episcopo manifestare, si moniti nolint desistere, quantumvis foret occultum & infamiam adferens. De quo in Tractatu de Matrimonio differi solet.

QUESTIO VII.

De Ceremoniis in Ministerio Sacramentorum servandis reliquisque Sacramentalibus.

NOMINE Ceremoniæ intelligitur actus externus Religionis, qui non aliundè est bonus & laudabilis, nisi quia fit ad colendum Deum, ut explicat *Bellarmin. l. 2. de Sacram. c. 29.* sive circumstantia exterior religiosa ad Deum decenter colendum instituta. Hujusmodi Ceremonias quàm plurimas Deus ipse instituit in veteri Lege, quæ quorundam hanc partem ceremonialis dicta est: Quasdam etiam instituit ipse Christus in nova Lege, videlicet septem Sacramenta, & Sacrificium Eucharisticum. Varias denique instituerunt Apostoli eorumque successores, sive Ecclesia; quæ dicuntur, Ecclesiasticæ. Quarum nonnullæ versantur circa Sacrificium & Sacramenta, ut scilicet decentius conficiantur seu ministrentur: nonnullæ circa alia. Nam circa personas versantur exorcismi, insufflationes, aspersio cineris: circa loca, v. g. consecratio templi: circa tempus, dies festi, vigiliae &c. circa res ipsas, benedictio aquæ, cinerum, vestium, olei, palmarum &c. Inter ceremonias quoque quædam specialiter appellantur Sacramentalia; non quòd particulariter pertineant ad ministerium Sacramentorum, sed quia Sacramenta imitantur in hoc, quòd delectant venialia; etsi juxta veram hodieque receptam sententiam non nisi ex opere

77. A fortiori licet um est in simili casu Parochi assistere.

Quid ei faciendum, dum novit subesse aliud matrimonialis contractus impedimentum, remissivè.

78. Quis nomine Ceremoniæ intelligatur.

Aliæ Ceremoniæ sunt divine, aliæ Ecclesiasticæ.

Et hæc sunt variae.

74. Matrimonii potestatem cum peccatoe etiam juxta Doctores passim.

75. Si commodè potestatem non possit, tamen aliter dist. 24. p. 111.

Et interfit specialiter cum illo quod dicitur, alii non.

76. Ordinariè tamen in tali, seu causa subs. est.

77. Permissivè, etsi alter sit excommunicatus toleratus.

operantis, & mediante pio motu peccatis contrario. Recensentur autem aqua benedicta, confessio generalis sub missa vel fioris, benedictio Episcopi vel Abbatis consecrati, tussio pectoris, oratio Dominica, Eleemosyna &c. quæ tamen non omnes sunt propriæ Ceremoniæ.

79. Contra ceremonias Ecclesiasticas insurgunt Heretici recentiores variis etiam mendaciis impertinentibus (quæ refert *Bellarmin. sup. c. 30.*) doctrinam & usum Catholicorum traducunt.

Ceremonias licite ab Ecclesia adhiberi est clarum lumine ut. 16.
Verum naturali lumine clarum est, licite & convenienter in ipso externo cultu Dei aliquas Ceremonias ab Ecclesia adhiberi, ut decentius fiat. Immo nonnullas dicit ipsa natura, v. g. inter orandum flectere genua, tundere pectus, oculos & manus levare in cælum: quæ proinde etiam sunt communes gentilibus & quibuscumque Sectis. Deinde institutionem vel usum Ceremoniarum ex natura rei non esse malum vel superstitiosum, est manifestum ex veteri Lege, præsertim ex libro Levitici, ubi Deus ipse plurimas Ceremonias ordinavit in sacrificiis & aliis actionibus ad divinum cultum spectantibus adhibendas.

Multas Deus instituit in lege veteri.
Ipsæ Christus usi sunt.
Præterea Christus ipse (ut taceam, quod legem ceremoniam servaverit) sæpe legitur Ceremonias adhibuisse, v. g. elevando oculos, agendo gratias, accipiendo in manibus panem, benedicendo, *Lucæ 9. & 22.* Orando genibus flexis, aut in terram prociendo, *Matth. 26. & Lucæ 22.* Elevatis manibus Apostolis benedicendo, *Lucæ 24.* Ceremoniæ proinde ex natura rei sunt licitæ, immo congruentes sacris & religiosis ministeriis, quantum est ex natura rei: nec alicubi Deus inhibuit Ecclesiæ, quod minus illas institueret vel usurparet: nullo igitur ex capite sunt improbandæ, sed potius approbandæ.

Nec Ecclesia earum usum aut institutionem inhibuit.
80. Quo circa jam inde ab initio nascentis Ecclesiæ universalis & perpetuus usus obtinuit, ut in sacrificio, Sacramentorum administratione, & aliis religionis exercitiis diversæ Ceremoniæ ex Ecclesiæ præscripto adhiberentur: quarum antiquitatem ex vetustissimorum Patrum scriptis manifestè deducere facillimum est. Videri potest *Suarez d. 15. sect. 3. concl. 2. & Bellarm. l. 1. de Bapt. c. 25. & seqq.* agens in particulari de Ceremoniis Baptismi. Contra illud autem

Contra universalem usum disputare, in sanum tenet S. Augustinus.
quod *rota per orbem frequenter Ecclesia, & ab antiquo frequentavit, hoc quin ita faciendum sit disputare, insolentissima insania est, ut rectè Aug. ep. 118. c. 5.* Immo ipse Apostolus *1. ad Cor. 11.* ordinatis nonnullis circa usum Eucharistiæ, subdit: *Cetera cum venero disponam.* Nimirum (ut rectè *Aug. sup. c. 6.*) non præcepit Christus, quo deinceps ordine sumeretur, ut Apostolis, per quos Ecclesiæ dispositurus erat, servaret hunc locum. Qui deinceps ex his Apostoli verbis, *Cetera autem cum*

Qui earum originem refert ad ipsos Apostolos.

venero, ordinaro, colligit. Unde intelligi datur, quia multum erat, ut in Epistola rotum illum agendi ordinem insinuaret, quem universa per orbem servat Ecclesia, ab ipso ordinatum esse quod nullam morum diversitate variatur.

Ex quibus etiam & veterum Conciliorum, uti de aliis, sic & de his rebus, Canonibus seu Decretis evidens est, esse penes Ecclesiam huiusmodi ceremonias instituenti potestatem. Quæ nimirum potestas sufficienter includitur in potestate generali Capituli Ecclesiæ concessa ad eam gubernandam per regulas & ordinationes sive etiam mandata, quæ recto regimini & bono Ecclesiæ necessaria aut utilia pro tempore viderentur.

Hinc similiter evidens est esse penes Ecclesiam potestatem præcipiendi ceremonias in ministerio Sacramentorum adhibendas sub vinculo peccati; prout penes illam esse potestatem ferendi alias leges in conscientia obligantes, patet ex dictis in *Tract. de Legibus d. 3. q. 2. & 12.* Unde *Trid. sess. 7. can. 13. de Sacram. in gen. merito definit: Si quis dixerit, receptos & approbatos Ecclesiæ Catholice ritus, in solemnibus Sacramentorum administratione adhiberi consuetos, aut contemni, aut sine peccato à ministris pro libito omitti, aut in novos alios per quemcumque Ecclesiarum Pastorem mutari posse; anathema sit.*

Argumenta Hæreticorum, signanter *Calvini*, omnia planè frivola, soluta possunt videri apud *Bellarminum sup. c. 32.* Solum advertit, quod cum contra ritus Ecclesiæ Catholice in solemnibus administratione Baptismi, etiam ab antiquo adhiberi solitos, speciatim & unice arguunt, quod ritus isti non sint in divinis litteris, tunc præcepto, sive exemplo, commendati, (quod planè impertinens est: cum satis sit, non deesse in illis utilitatem, & in Ecclesia instituendi potestatem) suo ipso gladio se jugulent: nam ipse *Calvinus in Libello de formula Sacramentorum ministrandorum* præsumit præscribere, ut infans ad Ecclesiam deferatur die Dominico, vel quando est concio, ut Baptismus detur coram populo, ut deferentes interrogentur, an spondeant se infantem cum adoleverit in fide & moribus instructuros; ut insponatur nomen baptizandis; ut forma pronuntietur lingua patriâ; ut Symbolum, Oratio dominica, & alia præces recitentur. *Lutherani* addunt abrenuntiationem satanæ & pomparum ejus; immo *Lutherus in suo Catechismo* voluit etiam formari signum crucis in fronte & pectore baptizandi. Ita refert *Bellarmin. lib. 1. de Bapt. c. 24.* Cum quo merito optarem, testimoniis vel exemplis divinarum litterarum demonstrari à Sectariis, quod aliquid horum in ministerio Baptismi sit adhibendum. Desinant igitur hoc prætextu redarguere ritus ab Ecclesia Dei approbatos.

Utilitas

Utilitas porrò Ceremoniarum Ecclesiarum est multiplex. Nam primò deservunt ad majorem Sacramentorum solemnitatem ac splendorem, adedque reverentiam conciliandam suâ maiestate: ne si nuda mysteria absque ullo ornatu proponerentur & frequentarentur, instar rei vilis contemnerentur, à vulgaribus præsertim. Deinde ad nutriendam internam devotionem; quæ non parum inde accenditur, quòd divina mysteria cum exterioribus ritibus graviter & reverenter celebrentur. Maxime autem id apparet in Sacramento Altaris: si enim illud per nuda verba mystica conficeretur, accepto pane & poculo vini, moxque sumeretur, omisso omni apparatu vestium, altarium, vasorum, ceremoniarumque ipsius missæ, nulla quasi esset in plebe devotio aut reverentia: ita ut ipsa solemnitas & maiestas, quâ Ecclesia officia præsertim missæ peragit, animum non præoccupatum satis convincat de horum rituum utilitate rectaque institutione. E contra quoque indecora sacerdotis acceleratio, cum rituum partim omissione, partim præcipiti nec gravi adhibitione, scandalum ac Mysterii vilipensionem generat. Tertio horum rituum significatio juvat intelligentiam ipsorum mysteriorum; aded ut ex illis interdum valide ipsa fidei mysteria comprobentur: prout ex parvulorum exorcismo & exsufflatione in faciem illorum in Baptismo S. Augustinus putat se aperitissimè probasse latens in iis peccatum originale l. 1. De pecc. mer. & remiss. c. 34. & l. 6. contra Jul. c. 5. Quarto jvant memoriam præteritorum; ut patet ex annua celebratione & repræsentatione passionis, ceterorumque fidei Christianæ mysteriorum.

Quintò jvant ad discernendum Catholicos ab Hæreticis, qui ritus hujusmodi abhorrent, v. g. signum crucis, usum aquæ benedictæ &c. Quo ipso monstrant se non esse sectatores veterum Christianorum. De quibus Tertullianus l. de Corona militis c. 30 ait: Ad omnem progressum atque promotum, ad omnem aditum & exitum, ad vestitum & calcæarum, ad lavacra, ad mensas, ad lumina, ad cubilia, ad sedilia, quacumque nos conversatio exeret, frontem crucis signaculo ærimus. Et Cyrillus Jerol. Catech. 13. in fine: Non pudeat nos Crucifixum confiteri, sed in fronte confidenter signaculum crucis digitis imprimatur: & in aliis omnibus crucis fiat, in panibus comedendis, in poculis bibendis, in egressu & ingressu, ante somnum, recumbendo & surgendo, cundo & quiescendo. Ab his autem quam procul absint nostri Sectarii, satis patet. Idem est de ornatu templorum & altarium, de usu sacrarum vestium in ministeriis, & similibus multis: quæ semper probavit & usurpavit antiquitas.

Sextò pleræque Ceremoniæ per modum impetrationis conferunt suo tempore gratias prævenientes seu pios motus, quibus

homo disponatur ad peccatorum remissionem & virtutum exercitium. Patet ex orationibus Ecclesiæ, per quas similes Ceremoniæ aut Sacramentalia consecrantur, vel suscipientibus applicantur: illæ enim orationes sunt indubiè apud Deum efficacissimæ; cum sint ab Ecclesia institutæ, & nomine ejusdem Deo offerantur.

Dixi per modum impetrationis: quia nullum subest fundamentum dicendi, prædictos effectus causari à Sacramentalibus ex opere operato; cum sint instituta ab Ecclesia, quæ sicut non potest Sacramenta instituere, sic nec signis sacramentalibus effectum divinitus causandum annectere; maxime cum experiamur prædictos effectus non semper esse infallibiles. Nec aliter quoque, quam per modum impetrationis ratione precum Ecclesiæ, quædam Ceremoniæ seu Sacramentalia operantur beneficia corporalia v. g. sanitatem aut similia. Denique simili modo habet aqua benedicta virtutem fugandi & compescendi dæmones. Idemque est de exorcismis; quibus quoque hanc virtutem competere patet ex praxi Ecclesiæ ac experientia, & Celestino Papæ ep. 1. ad Episcopos Galliæ. c. 9. & Carthaginensi IV. cap. 7. videlicet tum quatenus continent signum crucis, invocationem nominis Jesu & Verbi incarnati, comminationem divinæ vindictæ, & similia dæmoni odiosa: tum ratione precum Ecclesiæ, quæ apud Deum plurimum valent: tum ratione potestatis, quam Christus specialiter dedit Ecclesiæ super omnem virtutem inipisci, ut patet Marci. 16. & Luca 10. Quàmvis & hic effectus frequens quidem, non tamen infallibilis sit, dæmone interdum ob causas Deo notas, ex divina permissione justissimâ, fortius & diutius resistente.

Nec volunt amplius auctoritates virtutem aquæ benedictæ, aliorumque sacramentalium extollentes; signanter Alexander I. (qui sedit sextus à S. Petro) ep. 1. dicens: Aquam sale conspersam populis benedicimus, ut eâ cuncti aspersi sanctificentur ac purificentur.... Nam si cinis vitula aspersus sanguine populum sanctificabat atque mundabat: multo magis aqua sale aspersa divinisque precibus sacrata, populum sanctificat atque mundat. Et si sale asperso per Eliseum prophetam sterilitas aqua sanata est: quanto magis divinis precibus sacratus, sterilitatem verum aufert humanarum, & coinquinatos sanctificat atque mundat & expurgat, & cetera bona multiplicat, & insidias diaboli avertit &c. Quæ verba etiam mirè retundunt Errorum nostrorum Sectariorum.

Proinde minus probanda est doctrina quorundam Theologorum existimantium quòd Sacramentalia causent remissionem peccatorum venialium ex opere operato. Item illorum, qui similem virtutem adscribunt aquæ benedictæ, signo crucis & exorcismis

gratias & remissionem venialium per modum impetrationis.

87. Non tamen ex opere operato.

Similis est vis Exorcismorum contra dæmones.

88. Non plus intendunt Auctores agentes de Aqua benedicta &c.

89. Quidam insuper tribuunt Exorcismis & Sacramentalibus physicam suam

84. Multiplex Ceremoniarum Ecclesiarum utilitas de claratur
85. Etiam in obsequio in corpore
86. Conferunt gratias & remissionem venialium per modum impetrationis

*vim esse
suum opera-
tionem.*

cismis Ecclesiae quoad sanitatem corporis vel contra daemones. Quod sic approbat *Bassius in supplemento V. Sacramentalia n. 2.* ut cum haec virtus instrumentalis, etiam physica, non repugnet, prudenter iudicandum sit, eam de facto subesse; eod quod oratio Ecclesiae in significatione propria sit intelligenda, quando nullum sequitur absurdum. Ut proinde sicut Apostoli per gratiam miraculorum physice tamquam instrumenta daemones expellebant & curationes causabant; ita & nunc haec operetur Ecclesia eiusque ministri per exorcismos & aquam benedictam. Verum haec physica virtus multo minus probanda est, sive quia impossibilis, sive quia saltem intellectu difficilis, & in praesenti non necessaria, etiam gratis admissa efficaciam Sacramentalium ex opere operato; quae proprie satis salvaretur per efficaciam moralem.

*Quod ad
huc minus
approbat.*

90. *Sunt nihil-
ominus Sa-
cramentalia
magis fa-
cienda.*

Ex dictis nihilominus patet, Sacramentalia ratione suae utilitatis & efficaciae esse magis facienda. Specialiter si quidem per eorum usum, v. g. aquae benedictae, applicantur orationes Ecclesiae, factae v. g. in benedictione aquae: quae proinde merito tum in privatis aedibus, tum in Ecclesiis asservantur, & jam olim in templorum vestibulis collocabatur, teste *S. Sijnelio ep. 121.* Similiter orans in templo sibi applicat orationes Ecclesiae suas in consecratione, ideoque ibi facilius exauditur. Quod similiter locum habuit in templo veteris Legis; ut patet *3. Reg. 8. & 1. Paralip. 6. & alibi.*

Q U E S T I O VII.

*An & qualis intentio requiratur
in suscipiente Sacramentum?*

91. *Solus homo
viator est
capax Sa-
cramenti.*

SUPPONO velut indubitatum quod omnes, solos viatores esse capaces Sacramentorum; utpote ordinatorum ad salutem hominis viatoris; in quo etiam solo potest iustitia incipere, vel coepa augeri, vel amissa reparari; quod est proprius Sacramentorum effectus. Possit quidem physice loquendo non viator sumere Eucharistiam: at non sacramentaliter; quo modo etiam bestia posset materialiter Eucharistiam manducare.

*In par-
vulis nulla
requiritur
intentio.*

DICO I. Certum est, nullam in parvulis requiri intentionem, ut valide, immo cum fructu suscipiant Sacramenta, quorum sunt capaces: nam constat illos in Ecclesia baptizari, & tamen sunt incapaces formandae intentionis. Iisdem similiter cum fructu conferrentur Sacramenta Confirmationis, Eucharistiae, & verosimilius Ordinis.

92. *In adulto
requiritur
absentia*

DICO II. Certum est adultum, qui interius animo reluctatur, estque omnino invitus, invalide suscipere Sacramentum; uti & illum qui in somno vel amentia suscipit

Sacramentum, non retro statà priori voluntate de Sacramento numquam suscipiendo. Ita expressè determinat *Innocentius III. c. Maiores de Baptismo.* Ratio petitur à voluntate Christi, qui poterat quidem absolute Sacramenta instituire, ut etiam tunc essent valida; tamen sic non instituisse, colligitur ex sensu Doctorum & Ecclesiae. Idque congruebat: cum non deceat Christianos saceris initiari animo repugnantes. Unde *Glossa in c. Maiores cit.* improbabiliter docet, sufficere externam Sacramenti petitionem, etsi petens interius dissentiat. Nisi forte velint tantum, quod sufficiat ut in foro externo praesumatur talis v. g. baptizatus; cum de internis non iudicet Ecclesia.

Dixi, qui est omnino invitus; nam metu coactus valide suscipit Sacramentum (excepto saltem matrimonio) idque five metus proveniat ab intrinseco, sive etiam ab extrinseco inferatur; etsi enim metu coactus sit secundum quod involuntarius, est tamen simpliciter & absolute voluntarius. Unde hoc certum est ex usu & doctrina Ecclesiae c. *Maiores cit. & Toletano IV. c. 55.*

DICO III. Ut adultus valide suscipiat Sacramentum, non sufficit quod non repugnet, seu quod habeat se mere negative, sed debet in illius susceptionem saltem habitually consentire. Ita communiter Theologi contra *Caetanum.*

Probatur ex *Concilio Carthaginensi III. c. 34.* & refertur *can. Egrotantes dist. 4. Arausicano 1. can. 12.* docentibus moribundis scissibus destituto, esse baptizandos, si id antea petierint: quibus aperte significant & supplicant, absque voluntate illa praeterita Baptismum non valere; cum ea solum conditione posita illum permittant. Deinde in *Romali Romano Pauli V. Tit. de Baptismo adultorum* prohibetur baptizari is, qui ante amentiam voluntatem Baptismi numquam ostendit. Nam postquam dictum fuerat: *Amentes & furiosi non baptizentur;* subduntur certae exceptiones seu conditiones, quibus id permittitur, signanter ista: *si antequam insanierint Baptismi desiderium ostenderit.* Idemque statuitur ibidem de eo, qui lethargo aut phrenesi laborat, impendente scilicet mortis periculo cum baptizari posse, *si in eo prius apparuerit Baptismi desiderium.* Eandem doctrinam supponit *Aug. l. 4. de Bapt. c. 24. in fin.* dicens non valere Baptismum, si qui potest seu aetatem habet, pro se non respondeat; secus quam in parvulis.

Probatur II. quia non convenit, ut qui rationis compotes sunt, ignari aut non consentientes consecrentur Deo eiusque cultui. Confirmatur: quia alioquin posset per Baptismum Christianae Religionis, quae libera est adscribi v. g. dormiens, qui de illa numquam prius cogitasset: & consequenter, quia ratione Baptismi valide suscepti constituitur sub Ecclesiae iurisdictione, pos-

set ad Christianam Religionis observantiam compelli; prout argumentatur Innocentius III. c. *Majores de Baptismo*, addens, hoc esse præter formam & illum Ecclesiæ.

Dices: Innocentius III. ibidem dicit: *Tunc ergo, characterem sacramentalis imprimi operatio, cum obicem voluntatis contraria non invenit obstentem*; ergo sufficit, ut adultus merè negativè seu neutraliter se habeat. Hoc est fundamentum *Caictani*. Resp. Neg. Conf. quia ex contextu satis constat, tunc semper juxta mentem Pontificis censerè obicem voluntatis contrariæ, quando de factò neque adest propositum suscipiendi Baptismum, neque antea adfuit, quod nondum sit retractatum. Unde dicit incidentes in somnum aut amentiam posse in necessitate baptizari; addens tamen conditionem: *si prius habuissent propositum baptizandi*. Unde loquitur de voluntate contrariæ, sive positivè, sive privativè seu negativè. Vel fortè rectius, loquitur quidem expressè de voluntate contrariæ positivè, dicitque dum illa adest imprimi characterem, supponendo (ut aperte patet ex contextu) eà absente adest positivam voluntatem Sacramenti, quam expressè requisiverat, solum faciens mentionem duplicis membri, scilicet voluntatis Baptismi & voluntatis contrariæ necdum retractatæ, non autem statûs medi, de quo non erat expressa quaestio, & qui subesse non solet in habentibus notitiam Baptismi, vel de quibus baptizandis tractatur.

Dixi in conclusione: *saltem habitualiter consentire*: quamvis enim actualis intentio sit optima, deinde virtualis: neutra tamen requiritur, sed sufficit habitualis; ut constat ex *c. Majores & Carthaginensi & Arausicano* citatis. Nemo intentio ista non debet semper esse formalis & explicita suscipiendi Sacramentum, sed sufficit implicita & interpretativa quoad nonnulla: sic enim vita christiana transacta videtur sufficiens & interpretativa petitio Confirmationis & extremæ Unctionis; utpote mediorum salutis omnibus christianis valde utilium. Atque ita *Rituale Romanum*, Tit. de Sacramento Unctionis expressè de hoc Sacramento significat, dicens illud præbendum esse sensibus defectivis, *qui antea illud petierunt, seu verisimiliter petissent, seu dederint signa contritionis*. Quare inungendus etiam est peccator subitò oppressus, si quidem probabilis sit præsumptio eum esse attritum. Quod idem de Penitentia suo loco ostendetur. Baptismus, Ordo & Matrimonium magis expressam requirunt voluntatem, saltem habitualiter Danentem. Baptismus enim secus quam extrema Unctio secum inducit notabilem mutationem Religionis diversissimaque onera. Similiter Ordo notabilem inducit statûs mutationem cum gravibus (ut & matrimonium) oneribus &

obligationibus ei annexis; magisque in aliorum, quam recipientis utilitatem confertur; unde non censetur implicite desiderari, sed voluntas expressa debet aliquando præcessisse. Matrimonium verò quia est contractus, non perficitur, nisi per actus expressos.

Nec obstat, quòd intentio habitualis non sufficiat in ministro: hic enim concurrat per modum causæ effectivæ humano modo nomine Christi præbentis influxum; ad quod requiritur intentio saltem virtualis: at suscipiens non concurrat, sed tantum passivè se habet: adeoque solum esse subiectum capax legitimè dispositum: quod in ordine ad Sacramenti valorem fit in adultis per intentionem habitualement seu interpretativam. Alioquin si æqualis & pari ratione requireretur in suscipiente intentio, non possent ulla Sacramenta conferri parvulis intentionis incapacibus; sicut isti idcirco nullum Sacramentum possunt conficiendo ministrare.

Petes I. cur Concilium Florentinum nullam faceret mentionem intentionis suscipientis, si illa requiratur? Resp. partim quia non requiritur universaliter, ut patet in parvulis; partim quia nullam fecit mentionem recipientis; adeoque mirum non est, quòd non fecerit mentionem intentionis ex parte recipientis requisitæ.

Petes II. quidnam foret agendum cum adulto in infantia non baptizato, qui foret à nativitate surdus & mutus & cæcus? Resp. ipsum jam adultum baptizari non posse, & pote incapacem consensûs præbendi, & in adultis requisiti. Ita *Diana p. 9. Tract. 6. ref. 6*. Nisi foret perpetuò amens: de hoc enim & de infantibus est idem iudicium. At surdus & mutus, qui videns alios baptizari, etiam peteret Baptismum, deprehensâ sufficienti instructione (quæ fieri potest per nutus, Deo interius illuminante; ut docet experientia in variis, qui etiam ad confessionem & communionem admittuntur) posset baptizari, Sed juxta *Diana p. 5. Tract. 6. ref. 1*. si facile posset adiri Episcopus, ejus iudicium esset adhibendum; intellige, saltem ex quadam congruentia.

QUESTIO IX.

An necesse sit Sacramenta suscipi dignè & à dignis Ministris?

DICO I. Est gravis obligatio Sacramentum non suscipiendi indignè seu absque sufficienti dispositione ad gratiam Sacramenti. Est certum apud omnes. Et de Eucharistia patet 1. ad Cor. 11. *Qui manducat & bibit indignè, iudicium sibi manducat & bibit*. Et in hoc quoque fundatur gravis obligatio ministri ad repellendum indignos (de

96. Cur positus in ministro, quam suscipiente requiratur intentio saltem virtualis.

97. Cur Florentinum non meminerit intentionis suscipientis.

Quid agendum de adulto, qui foret surdus & mutus, aut insuper cæcus.

98. Indigna Sacramenti susceptio est mortalis & quare.

(de qua *quæst. 6.* actum est) eò quòd nimium indignè suscipientes graviter per hoc violentè reverentiam Sacramento debitam: quos alioquin non esset minister graviter obligatus repellere. Itaque ratio Conclusionis est: quia graviter adversatur reverentiæ tam sacræ rei debitæ, quòd suscipiatur absque effectu principali quem ex voluntate Christi primariò & practicè significat. Immo taliter suscipiens falsificat quodammodo significationem Sacramenti, non quasi impediatur effectum qui omnino absolute & practicè significetur conferri, sed potius quia impedit, ne ille effectus, gratia scilicet, hic & nunc absolute significetur, ad quòd tamen Christus ipsum Sacramentum instituit. Confirmatur: quia magis obligat reverentia Sacramenti ad dignè illud suscipiendum, quàm ad dignè seu in statu gratiæ ministrandum: malus enim minister etsi sibi noceat, non tamen privat Sacramentum sine seu effectu suo principali, ad quem significandum est institutum gratiæ scilicet seu sanctitate suscipientis. Qualis autem dispositio requiratur in suscipiente ad Sacramentum dignè suscipiendum sive ad effectum illius consequendum, pertinet ad singula Sacramenta in particulari.

99.
EXCIPIUNT
à variis
causis casus.

Varii tamen excipiunt casum rarissimum, v. g. quo sacræ hostiæ, indignè tractandæ ab infidelibus, non possent occultari, aut præservari à dehonoratione, nisi statim sumerentur ab unico, qui adest, peccatore; qui ob perturbationem animi, ac penuriam temporis non posset se ad statum gratiæ disponere. Si enim is, alioquin cum reverentia interiore sumeret, non censeretur in tali casu facere irreverentiam Sacramento, sed potius reverentiæ ejusdem consulere. Sicut etsi non posset illud sordidis manibus tractare, in tali casu censeretur id agendo non facere irreverentiam: circumstantiæ enim mutant morale iudicium: adèd ut quòd per se loquendo esset contra, in illis sit secundum reverentiam. Sicut si quis pede conculcans scæptum, coronam, purpuram, aut sigillum regium, illud transfret, ageret contra reverentiam Regis; secus si fugiens hostem persequentem ad necem id ageret, aliàs non valens evadere.

100.
Dispositus
ad effectum
primarium
non tamen
ad secundarium,
non peccat
graviter.

Notandum etiam, quòd dispositus ad effectum primarium non peccet specialiter, saltem graviter, per hoc, quòd ponat obicem effectui secundario, v. g. remissioni poenæ correspondentis veniali non satis retractato ab eo qui baptizatur. Idem est de eo, qui recidens in novum mortale ponit obstaculum gratiæ actualibus adhuc restantibus. Similiter non peccat, qui ponit obstaculum gratiæ abundantiori per remissioem dispositionem. Graviter tamen peccat indispositus ad Characterem,

etsi effectum secundariuz, utpote semper unà indispositus ad effectum primarium, immo ad ipsam substantiam Sacramenti initerabilis, quòd esse nequit, quin imprimat Characterem.

Pro secunda quæstionis parte suppono suscipientem non teneri inquirere ministri probitatem, sed posse & debere bene opinari de ministro, nisi clarè constet ei oppositum juxta regulam communem; præterquam quòd obligatio inquirendi in vitam Sacerdotis ministrantis nullibi sit suscipientibus imposita. Immo hæc cognitio difficilimè à particularibus haberi posset. Cederetque hæc obligatio in laqueum & anxietatem animarum. Unde licitum est suscipere, immo petere à ministro Sacramenta, quando moraliter non constat ipsum indignè ministraturum. Adèd ut etiam si quis sciret Sacerdotem paulò antè mortaliter peccasse, posset tamen ab eo suscipere, immo & petere Sacramentum; quàmvis alter non teneretur ex officio administrare, nec ad hoc esset paratus: deberet enim præsumere, ipsum sufficientem dispositionem per contritionem aut confessionem adhibiturum ut Sacramenti injuriam evitet: nisi palam sit, ipsum esse in diuturna peccati consuetudine, ac fovere proximam occasionem: adèdque sit violenta saltem præsumptio contra eum de continuato statu peccati v. g. concubinato & per consequens de præsentis malo statu. Hoc supposito

Dico II. Est per se loquendo peccatum mortale suscipere Sacramentum à ministro indigno qui illud ministrando est peccaturus mortaliter. Patet quia hoc est cooperari peccato mortali proximi, & ad illud præbere occasionem.

Dico III. Numquam licitè petitur Sacramentum ab eo, qui ob censuras vel alias causas in illo casu non potest licitè ministrare: multò minus ab eo, qui non potest validè ob defectum Ordinis, jurisdictionis &c. Ratio est: quia numquam licitè ab aliquo petitur, quòd nequit licitè præstare: hoc enim esset sollicitare ad malum. Non potest etiam esse justa ratio petendi vel recipiendi Sacramentum ab eo, qui non potest conferre validum: inde enim nullus petenti fructus, sed magna obveniret Sacramento irreverentia.

Dico IV. Licitè recipitur, immo petitur Sacramentum à ministro, qui posset quidem licitè ministrare, si vellet, prudenter tamen præsumitur ministraturus in malo statu, etiam si ad hoc non foret paratus; quotiescumque id exigit necessitas aut notabilis utilitas. Ita communiter Theologi. Ratio est: quia propter necessitatem aut ob notabilem utilitatem licitè præbetur proximo occasio actionis secundum se bonæ aut indifferentis, in qua proximus peccat

peccabit mortaliter, etsi posset illam bene facere, si vellet. Hujusmodi autem auctio est administratio Sacramenti in casu conclusionis. Sic enim pro minori bono, ad vitanda mala temporalia, possunt tales occasionis proximo præberi: v. g. indigens potest ab usurario petere mutuum, qui scitur non nisi sub usuris mutuaturus: licitè exigitur juramentum ab infideli juraturo per falsos Deos, quando hoc est necessarium ad firmandos contractus juxta *Augustinum Epist. 154.* Quorum omnium ratio est: quia jus meum aut facultas agendi non debet impediri per nequitiam alterius. Aliàs non possem repetere à fure pallium aut alias res pretiosas, si scirem ipsum graviter peccaturum, v. g. mala imprecaturum, aut falso juraturum se eas non habere. Quare similiter in præsentis locum non habet scandalum datum, sed tantum permissum seu acceptum: immo suscipiens ministro occasione peccandi tribuit, consideratione rei tam sacræ ab ipso tractandæ.

Itaque ab ejusmodi ministro licitè Sacramentum petitur aut recipitur, quando alioquin quis esset moriturus sine Baptismo, Absolutione &c. aut sentit periculum succumbendi peccato. Item si urgeat præceptum annuæ confessionis, aut communionis: quamquam *Wiggers* & quidam alii putent ne quidem sufficere impletionem præcepti annuæ communionis ad hoc ut quis confiteatur malo Sacerdoti. Item si occurrant indulgentiæ consuetudo laudabilis non diutius differendi, pius affectus, & similia quæ juxta varias circumstantias censentur prudentur proportio nata peccato quod permittitur. Immo juxta *Suarez d. 18. sect. 1.* & alios sola Sacramenti utilitas (quæ sanè non modica est) sufficit. Quare minor causa requiritur respectu parochi seu ex officio obligati quam respectu alterius; similiter respectu parati minor ad ministrandum, quam respectu non parati.

Adverte tamen Sacramentum illicitè peti aut recipi à ministro indigno, etsi parato, quando absque notabili incommodo potest recipi à ministro bono; idque licet malus minister sit Pastor, quando boni privilegiati commodè possunt accedi; quamvis enim quisque habeat jus ad Sacramenta per parochum ministranda; tamen laeditur charitas, quando non evitatur spiritualis ruina proximi dum commodè potest.

Quamquam *Præpositus qu. 64. a. 6. dub. 2.* in fine cum aliis existimet, tunc posse accedi ad ministrum malum paratum, præsertim si sit parochus. Contrarium tamen videtur verius, quia datur ei occasio peccati saltem externi; aut si tantum habitualiter sit paratus, etiam interni: neque vitatur seu impeditur, quæ impediti commodè potest, irreverentia Sacramenti. Vide dicta in materia de Peccatis *disp. 7. quaest. 9. num. 89.*

Herinx Sum. Theol. Pars IV.

Dixit, quando absque notabili incommodo *106.* *Secus est, si ad sit notabile incommodum.* *et.* Num etiam illud subest, potest relicto bono eligi minister malus: ut si malus noverit conscientiam melius dirigere, ei liberius explicentur peccata ob boni morositatem. Similiter in articulo mortis relicto Sacerdote bono non approbato, potest, immo juxta multos debet peti absolutio à malo approbato præsentis: hic enim etsi peccaturus, adhibebit certum remedium, alter autem tantum probabile; eò quod tantum probabile sit poenitentem in isto articulo posse confiteri cuilibet non habità ratione parochi vel approbati. Ad quod tamen facilè responderi posset, non obstante solâ probabilitate, immo suppositâ falsitate, adhuc juxta receptam doctrinam suppleri ab Ecclesia jurisdictionem; & dato, quòd nec hoc foret certum, posset incertitudo remedii tolli unà confitendo veniale vel mortale aliàs confessum. Quàmvis non credam infirmum ad has ambages teneri, sed posse eligere illum qui certò etiam directè ab omnibus absolvat.

107. *Ab Excommunicato tolerato, etiam non parochus, possunt recipi & peti Sacramenta, ut ab alio peccatore, ob Bullam Ad Evitanda.* *Dico V.* Ab excommunicatis aut per aliam censuram præcisus & suspensus, sed adhuc ab Ecclesia toleratis, licitè recipi & peti possunt Sacramenta in casibus, in quibus recipi ac peti possent à quovis alio illicite ministrato in malo statu: idque non solum si minister sit parochus aut ex officio obligatus (de quo id communiter docent Theologi) sed etiam si sit alius Sacerdos habens jurisdictionem. Ita *Suarez, Cominck* & alii. Ratio est quia non impedit censura post *Concilium Constantiense*, ejus constitutione tales excommunicati aut præcisus non sunt magis vitandi, quam alii peccatores, etiam in divinis: adeoque tantum urget præceptum commune charitatis, sicut respectu aliorum peccatorum; potest autem talis excommunicatus aut suspensus, ac teneatur, tam bene quam publicus peccator conteri & habere propositum petendi absolutionem à censura; atque ita si velit, dignè ministrabit.

108. *Etsi in parochus sit, insuper concurrens obligatio ex parte officii.* *Dices:* Etsi hoc verum videatur de parochus, non tamen de reliquis ex officio non obligatis. Parochus enim jure suo tenetur servire subditis, adeoque suspenditur in ipso obligatio non administrandi in excommunicatione, dum abest opportunitas petendi prius absolutionem, ne simul stringatur duabus obligationibus impossibilibus. Alii verò ex justitia non tenentur, possuntque se excusare, adeoque ministrando extra necessitatem extremam peccant. Resp. non obstante hac differentia excusari etiam reliquos ministros ex alio capite præallegato, scilicet ex *Concilio Constantiensi* sive *Extrav. Ad evitanda*, atque inde consequente consuetudine: quamvis titulus specialis sit in parochis etiam independenter à favore *Concilii Constantiensis.*

O Non

109.
Non potest
tamen ex-
communi-
catus se
ingerere.

Si puerus
ministratur
in bono
statu, possit
adiri pro
arbitrio.

110.
Quid di-
cendum de
ministro,
qui est pu-
blicus con-
cubinarium.

111.
A ministris
non tolera-
tis extra
articulum
mortis illi-
citi reci-
piuntur Sa-
cramenta.
Qui cen-
sentur non
tolerati.

Non potest tamen talis minister se ingerere: cum in Bulla Concilii Constantiensis sive Martini V. non fiat favor excommunicatis aut censurâ innodatis, sed fidelibus ad vitanda scandala & pericula animarum: quamquam indirectè ipsis etiam toleratis concedatur facultas, ut rogati communicent cum fidelibus, ne alioquin facultas quasi nulla videatur multisque scrupulis obnoxia. Immo si de excommunicato possit meritò præsumi, quod sit in bono statu, quodque ministrabit sine peccato, non inconsequenter Varii docent, posse ab eo peti Sacramentum ob solam hujus utilitatem, etsi non desint alii Sacerdotes: tunc enim non datur ei occasio peccandi, & aliundè simpliciter licet cum eo communicare etiam in sacris.

Ex his sequitur, licitè recipi & peti Sacramentum in casibus supradictis à publico concubinario aut fornicario: etsi enim hoc prohibeatur c. *Vestra* & c. *finali de Cohabitat. Clericorum & mulierum*, aliisque juribus, in quibus etiam prohibetur eorum mixtæ interesse: ista tamen prohibitio nunc est abrogata, tum per contrariam consuetudinem, tum per Concilium Constantiense, post quod isti non sunt magis vitandi, quam alii publici peccatores. *Trid.* quoque *sess. 25. cap. 14. de Reform.* poenas concubinariorum jure statutas renovat tamquam serendæ sententiæ, idque juxta ordinem quem ibidem præscribit esse servandum.

DICO VI. A ministris non toleratis est illicitum recipere Sacramenta extra necessitatem aut articulum mortis juxta Theologos communiter: idque ob strictissimam prohibitionem Ecclesiæ interdicentis communionem cum illis, præcipuè in sacris. Censentur autem ministri non tolerati primo nominatim excommunicatus & denunciatus, vel nominatim & publicè per sententiam condemnatus alicujus criminis habentis annexam excommunicationem, v. g. hæreseos. Secundo publicus Clerici percussor, ut nullâ possit tergiversatione celari, etsi non sit nominatim excommunicatus. Tertio degradatus in perpetuum per publicam sententiam. Quarto nominatim suspensus per publicam sententiam. Quinto irregularis per publicam sententiam aut condemnatus publicè de crimine habente annexam irregularitatem v. g. de homicidio voluntario. Præcisus vero & toleratus censetur omnis alius minister, qui est excommunicatus aut à divinis suspensus, sed non modis jam dictis denunciatus aut damnatus.

Nihilominus in articulo mortis licitum est ab illis petere & recipere Baptismum & ac Pœnitentiam; ut apud omnes Doctores constat. Idemque de Baptismo clare docet *Aug. l. 3. de Bapt. c. 2. & l. 2. contra epistolam Eusebii Armeniani cap. 13.* De Pœnitentiâ quoque colligitur ex *Trid. sess. 14. cap. 7.* ubi sine exceptione docet quolibet Sacerdotes posse quosvis pœnitentes in articulo mortis ab omnibus absolvere. Ratio utriusque est: quia non censetur Ecclesia in casu maxime necessitatis velle id prohibere: cum Sacramenta ista sint absolute necessaria necessitate præcepti divini, immo & mediæ, deficienti contritione, quæ est valde ardua & plerumque satis incerta.

Probabile tamen est ex multorum sententia, extremam unctionem posse suscipi à ministro non tolerato, quando non possent conferri alia Sacramenta: tunc enim esse posset extrema Sacramenti hujus necessitas. Idem est verosimile de Viatico in defectu aliorum Sacramentorum: tunc enim videtur esse maxima necessitas cum per Eucharistiam possit bonâ fide attritus probabiliter justificari. Immo *Suarez d. 72. sess. 4.* simpliciter docet posse accipi Viaticum à quocumque potest recipi Sacramentum Pœnitentiæ; idque ob maximam Sacramenti illius utilitatem, quæ est quasi moralis necessitas, præsertim in tanta infirmi indigentia: in qua verosimile est Ecclesiam non velle fideles in isto articulo constitutos tanto bono fraudare (ad quod recipiendam ipso jure Ecclesiæ & juxta plurimos jure divino in articulo tali sunt obligati) per censuras latas in odium iniquorum. Cui posset addi, quod c. *Quod in te, De peccat. & remiss.* declarat Innocentius III. sub concessa interdictis Pœnitentiâ etiam intelligi Viaticum.

Cui non obstat exemplum S. Hermenegildi, qui instante Martyrio noluit communionem recipere ab Episcopo Ariano, ideoque laudatur à S. Gregorio l. 3. *dialog. c. 31.* cuius verba referuntur *can. fin. 24. qu. 1.* Nam Sanctus iste nesciebat mortem adeo sibi instare. Deinde in istis circumstantiis visus fuisset illo factò redire ad Arianismum. Et hoc ipsum Arianus pater intendebat, cum superveniente Paschalis festivitatis die idcirco ad ipsum miserit Episcopum Ariantum, ut ex eius manu sacrilege consecrationis communionem Hermenegildus perciperet, atque per hoc, inquit Gregorius, ad patris gratiam redire mereretur.